Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 114 (17237) | 1986 оной майн 17, суббото | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани майн 15-да боложо, 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй экономико эршэмтэйгээр хүгжөөлгын эрхэ байдалда түүхэй эдэй, түлишын-элшэ хүсэнэй ба бусад материальна нөөсэнүүдые ашаглалгые үндэhөөрнь hайжаруулха тухай асуудалые хаража үзэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаhан тогтоол соо эрдэм-техникын туйлалтануудые хэрэглэhэнэй, үлэгдэлгүй технологи нэбтэрүүлhэнэй, хоёрдохёо хэрэглэгдэдэг нөөсэнүүдые, үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдые үргэнөөр ашаглаhанай ашаар нөөсэнүүдые алмаха талаар партиин хараалhан шэглэлые бэелүүлхэ үргэн ехэ хэмжээнүүд тодорхойлогдоhон байна. Тэдэниие бэелүүлгэ национальна доходто элшэ хүсэ, металл болон материал гаргашалгые багаар болгохо гэhэн КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ арга олгохо байна. Иимэ зорилготойгоор алмалта арьбалалта хэлгэдэ ажахы эрхилэлгын үүргэ нүлөөе үргэдхэхөөр, нөөсэнүүдые хэрэглэлгэдэ тохёолдуулагдаhан дутуу дунданuудай түлөө предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, зарим тушаалтадай харюусалгые дээшэлүүлхээр, алмалта арьбалалтын түлөө социалис мүрысөөе саашадань хүгжөөхөөр, бүхы шатада хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эдэбхижүүлхээр, арадай ажахын бүхы hалбаринуудта нөөсэнүүдые арьбалхын түлөө тэмсэлдэ партиина, совет, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай, олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй үүргэ дээшэлүүлхээр хараалагдана.

Хамтын саад ургуулгые, огород таригалгые саашадань хүгжөөхэ, хамтын саадуудта участогуудые жэл бүхэндэ 1—1,2 миллионоор олошоруулха хэмжээнүүдые Политбюро hайшааба. Саад ургуулагшадые, огород таригшадые таригын материалаар, үрэ жэмэсэй, овощой болон сэсэгэй ургамалнуудай үрэhэ хүрэнгөөр хангалга СССР-эй Госагропромдо, тэрэнэй нютагуудтахи зургаанууддта даалгагдаа. Хамтын саадуудта баригдаха гэрнүүдые хүн зондо худалдахын тула тэдэниие олоор гаргахые, мүн ерэхэ жэлhээ нютагай барилгын гол материалнуудаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд хангахые хараалагдаhан байна.

Штадуудаа баталха талаар промышленна нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай болон эмхинүүдэй эрхэнүүдые үргэдхэхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалнууд hайшаагдаба. Иимэ зорилготойгоор хүтэлбэрилхы, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай салин хүлhэнэй фондые нормын ёhоор түсэблэхөөр, салин хүлhэнэй жасын мүнгэ зөөриие гамтай hайнаар гаргашалхын түлөө коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхээр хараалагдана. Эдэ бүхы хэмжээнүүд хүтэлбэрилгын аппарадай хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй байгууламжа болон штадуудые гуримшуулха арга олгохо ёhотой.

Германиин Коммунис партиин VIII съездэ КПСС-эй делегациин хабаадаhан тухай нүхэр Б. Н. Ельцинэй мэдээсэлые шагнахадаа, Политбюро делегациин бэелүүлhэн хүдэлмэриие, Г. Мис болон ГКП-гэй бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хэhэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые hайшааба. Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй уг зорилгонуудай илан мандахын аша туhада пролетарска интернационализмын үндэhэ hуури дээрэ, аха дүү хоёр партиин хоорондохи холбоо барисаае саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ хүсэлэнтэй байhанаа мэдүүлбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Польшын Арадай Республикада ошожо ерэhэн тухай нүхэр М. В. Зимянинай мэдээсэл зүбшэн хэлсэгдээ. Гүрэнэй, экономическа ба соёлой ажабайдалай бүхы hалбаринуудта манай оронуудай хоорондохи аха дүүгэй хани харилсаан аша үрэ ехэтэйгээр хүгжөөгдэжэ байна гэжэ сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ.

Дотоодын болон гадаадын политикын бусад зарим асуудалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро зүбшэн хэлсэжэ, шиидхэбэринүүдые баталан абаhан байна.

КПСС-эй ОБКОМДО

КПСС-эй обкомой бюрогой заседани боложо, «Улаан-Үдэ хотын 2-дохи ТЭЦ-эй барилгын ябаса болон тэрэниие хурдадхаха хэмжээнүүд тухай» асуудалые хаража үзэбэ.

Улаан-Үдэ хотые дулаагаар хангалгые hайжаруулгада шиидхэхы удха шанартай 2-дохи ТЭЦ-эй барилга хангалтагүй удаанаар хэгдэнэ гэжэ обкомой бюро тэмдэглэлэ. hомологдоhон мүнгэ зөөри гүйсэд ашаглагданагүй, барилгын хүдэлмэриин эмхидхэлэй-техническэ хэмжээн доогуур байhаар, оньhон түхеэрэлгэнүүд, автотранспорт ашаг үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Барилга дээрэ мэргэжэлтэд дуталдана. Барилгашадые үргэлжэ дээрэнь хангалга, ниитэ-политическэ хүдэлмэри, социалис мүрысөө эмхидхэлгэ хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ.

Барилгын хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилhэнэйнь, тусхай шэглэлтэй зорилгонуудые муугаар шиидхэhэнэйнь түлөө обкомой бюро ТЭЦ-эй барилгын управлениин хүтэлбэрилэгшэдтэ, барилгын начальник нүхэр Э. А. Лобынцевта hануулга хэhэн байна. Барилгые хурдадхаха талаар шухала хэмжээнүүдые абаагүй байhанайнь түлөө «Бурятэнергын» эрхилэгшэ нүхэр Г. О. Борисовта, баригдажа байhан 2-дохи ТЭЦ-эй директор нүхэр С. А. Мельниковтэ hануулга хэгдээ.

«БАМэнергострой» нэгэдэл (нүхэр В. С. Каменев) барилгада шухала туhаламжа үзүүлнэгүй.

Барилгын коллективэй гэшүүдые олошоруулха, тогтууритай болгохо, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин жэлэй түсэбүүдые, мүн түрүүшын комплексые 1988 ондо ашаглалгада оруулха зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй обкомой бюро ТЭЦ-эй барилгын управлениие, «Бурятэнергын» управлениие, баригдажа байhан 2-дохи ТЭЦ-эй дирекциие, субподрядна эмхинүүдые уялгалаа.

Барилгашад болон хабсаргагшадай коллективүүдые үргэдхэлгэдэ, социальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, тэдэниие соёлой-ажаhуудалай талаарнь хангалгада ехэ туhаламжа үзүүлхыень КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо, арадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ, КПСС-эй Октябрьска райкомдо, ВЛКСМ-эй обкомдо, республикын Госкомтрудта дурадхагдаа. 2-дохи ТЭЦ-эй объектнүүдые барилгада Улаан-Үдэ хотын предприятинуудые, эмхинүүдые үргэнөөр хабаадуулха.

КПСС-эй обкомой таhагууд, КПСС-эй Улаан-Үдын горком, КПСС-эй Октябрьска райком, ТЭЦ-эй барилгын управлениин партийна организациин бюро барилгын хэрэгүүдтэ партийна үүргэ нүлөөе дээшэлүүлхэ, коллективэй партийна организациие бэхижүүлхэ, коммунистнуудые тааруулан табилгые, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие, социалис мүрысөө эмхидхэлгые hайжаруулха уялгатай.

КПСС-эй обкомой бюрогой заседани дээрэ энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ «Братскгэсстрой» управлениин начальник Ю. А. Ножиков хабаадаба.

«КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр партийна ба ажахын хүтэлбэрилгын гуримые шэнэдхэн хубилгаха талаар «Нижнеангарсктрансстрой» трестын партийна организациин бэелүүлдэг хүдэлмэри тухай» асуудалые КПСС-эй обкомой бюро мүн лэ зүбшэн хэлсээ. Энэ асуудалаар парткомой секретарь, трестые эрхилэгшэ нүхэд Р. П. Мухаровай, А. П. Романовай тоосоонууд шагнагдаhан байгаа.

Съездын hүүлээр трестын партийна организацида бэелүүлэгдэжэ байhан хүдэлмэриие тэмдэглэхэдээ, КПСС-эй обкомой бюро КПСС-эй XXVII съездын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, трестын партийна ба ажахын хүтэлбэриин, эхин партийна организацинуудай хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгалгые түргэдхэхэ шухала гэжэ онсолон тэмдэглээ. Трестын партком болон хүтэлбэрилэгшэд ударидалгын арга онолые шэнэдхэн хубилгаха талаар ехэ хүсэлэл эрмэлзэл гарганагүй, дутуу дунданuудые хангалтагүй удаанаар усадхана, хуушанай маягаараа, онол аргаараа хүдэлнэ, коммунистнууд болон хүтэлбэрилхы кадрнуудай харюусалгые, жаяг журамые hулаар дээшэлүүлнэ, хаа хаанагүй үүсхэл эдэбхи бадаруулнагүй, зохёохы ажал, залан сэхэ байлга ба өөрыгөө шүүмжэлгые нэбтэрүүлнэгүй.

Партийна ба ажахын хүтэлбэрилгын онол аргые хангалтагүй удаанаар шэнэдхэн хубилгалга трестын ба тэрэнэй подразделенинүүдэй хүдэлмэриин үйлэдбэриин, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдтэ хангалтагүйгөөр нүлөөлнэ. Трест ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргээгүй, түгэсхэгдөөгүй барилгын хэмжээн ехэ байhаар, барилгын үнэ сэн дээшэлнэ, тусхай зорилготой хэдэн объектнүүд, байрын гэрнүүд, социально-соёлой барилганууд ашаглалгада оруулагданагүй.

Хүдэлмэриин арга онолые шэнэдхэн хубилгаха талаар ушаржа байhан дутуу дунданuудые усадхахыень КПСС-эй обкомой бюро «Нижнеангарсктрансстрой» трестын парткомые, хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха зуураа, «Байгал-Амарай түмэр замые саашадань бариха хэмжээнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой үндэhөөр трестын подразделенинүүдэй урда табигдаhан түсэбтэ ба тусхай шэглэлтэй зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хүнүүдэй hанал бодолые хараадаа абажа, саарhа гүүрhа эреэлхэ, ёhын тэдыдэ хандаха ябадалые зайсуулан, ажалша коллективүүдтэ ажалай эмхидхэлые hайжаруулгада анхаралаа хандуулхыень онсолон зааба.

КПСС-эй Ахын райкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлhэн КПСС-эй гэшүүн А. С. Галсановай хубиин хэрэгые обкомой бюро хаража үзэбэ. Албан тушаалаа хэтэрүүлhэнэйнь түлөө КПСС-эй обкомой бюро А. С. Галсановые КПСС-эй Ахын райкомой нэгэдэхи секретариин уялганuудhаа сүлөөлhэн, партиин гэшүүнhээ гаргаhан байна.

Партиин обкомой бюрогой заседани дээрэ партийна, ажахын ба соёлой байгуулалтын бусад асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

ЯДЕРНА ҮЕ САГАЙ АЮУЛ ЕХЭ

Бидэнэртэ тохёолдоhон аюул усалда — Чернобыльскын атомна электростанцида болоhон аварида уласхоорондын эмхинүүдэй, гадаадын оронуудай эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй, юрын хүнүүдэй халуун дулаанаар хандаhанайнь түлөө совет хүнүүд баяр баясхалан хүргэнэ. Энэ аюул усалай хойшолонгуудые усадхахын тула совет медигүүдтэй хамта гадаадын врачнууд хүдэлhэн байгаа. Тэдэнэй нэгэн—Калифорниин университедэй профессор Роберт П. Гейл совет болон гадаадын журналистнуудта зорюулжа, майн 15-да Москвада пресс-конференци үнгэргөө. Р. Гейлэй уряалаар СССР-эй Медицинын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент А. И. Воробьев журналистнуудтай хөөрэлдөөндэ хабаадалсаба. Москвада ерээд байhан элитэ мэдээжэ американ бизнесмен, ниитын ажал ябуулагша, доктор Арманд Хаммер уулзалгада хабаадалсаа.

Чернобыльскын АЭС-тэ болоhон аюул усал тухай дуулансаараа, хүнүүдэй хэр зэргээр хохидоhые сэгнэлгэдэ, тэдэниие аргалалгада туhаламжа үзүүлхэ дурадхалтайгаар япанай сэмгэ hуулгаха талаар уласхоорондын регистрэй үмэнэhөө совет адли мэргэжэлтэдтээ хандаа hэм гэжэ профессор Гейл хэлэбэ. Бүлэг американ мэргэжэлтэдэй Москва ерэхэ үедэ совет медигүүд тохёолдоhон байдалда тодорхой сэгнэлтэ үгэжэ, радиаци ехээр абаhан 35 хүниие эмшэлхэ дурадхалнуудые үгэhэн байгаа hэн гэжэ профессор Гейл тэмдэглээ. Зүбшэлэлгэнүүдтэ, шухала хэрэгтэй медицинскэ техникэ болон эм домуудые эльгээхэ тухай хэдэн оронуудай мэргэжэлтэдэй хабаадажа байhан тухай манай дурадхалнуудые тэдэнэр ехэ дуратайгаар хүлеэн абаа hэн.

15 оронoй гүрэнэй ба үмсын медицинскэ эмхи зургаанууд манай гуйлтануудта харюусаhан байгаа гэжэ американ врач мэдээсэбэ. Москвагай клиникын тусхай аппаратураар hайнаар хангагдаhанай ашаар орёо нарин операцинуудые богони болзорто хэжэ, хүндэ үбшэнтэдые аргалалгада амжалта туйлаhан байнабди. Яhанай сэмгэ hуулгаха талаар 19 операци хэгдээ.

Журналистнуудай асуудалнуудта Р. Гейл харюусахадаа, совет врачнууд, медицинскэ эмхи зургаанууд энэ аюул усалда дары түргөөр hайнаар бэлдэhэн байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Ямар мэргэжэлтэд эгээл ехэ хохидолдо ороо гээшэб гэжэ Финляндиин радиогой корреспондентын hонирхоходо, түймэр сарагшад эгээл ехээр хохидоhон байна гэжэ А. И. Воробьев хэлээ. Тэдэнэр түймэр сарахаhаа гадна, радиациин аюулые зайсуулалсаа.

Ехээр гэмтэжэ, госпитальдо оруулагдаhан хүнүүдэй дунда Чернобыль, Припять hуурин тосхонуудай болон 30 километрэй зонын бусад пунктнуудай хүн зон байгаа гээшэ гү гэжэ Англиин «Гардиан» газетын түлөөлэгшын табиhан асуудал тушаа иигэжэ хэлэхэ байнаб,— гээд профессор А. И. Воробьев үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.— Ехээр радиацида ороhон үбшэнтэнэй дунда дүтын hуурин тосхонуудай хүн зон байгаагүй. Тэдэнэр бултадаа наринаар шалгагдаа. Үбшэлхэ аюулай нэгэшье ушар үгы гэжэ минии хабаадалсаhан эдэ шалгалтануудай материалнуудhаа харагдана. Чернобыльдо болоhон гэнэ усалhаа уламжалан, бусад оронуудта радиацихаа боложо хүрэхэ үбшэн тараха гү? Тиимэ юумэн болохогүй.

Гэнэ усалда орожо, үбшэлhэн хүнүүдэй ами наhанай түлөө тэмсэлэй хэгдэжэ байhан больницаhаа А. Хаммер журналистнуудтай уулзахаяа ерээ. Врачнарай энэ энэрхы hайхан хамтын ябуулга, хохидолдо ороhон олохон хүнүүдэй ами наhые абарха арга олгоhон тэдэнэрэй хүсэлэл оролдолгонууд сэдьхэлыем хүдэлгэбэ гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Совет мэргэжэлтэд гээшэ айхабтар hайнаар хангагданхай больницануудта хүдэлдэг дүй дүршэлтэй врачнар байна.

65 жэлэй саада тээ болоhон үйлэ хэрэгүүдые hайн hананаб гэжэ А. Хаммер үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Би тиихэдэ оройдоол 23-тай ябааб. Тиихэдэ халуун үбшэнэй (тиф) тараhан, үлэсхэлэн хооhон байдалтай Россин районуудаар ябаhан хүм. В. И. Ленинтэй уулзаhанаа, манай хоёр оронoй хоорондо худалдаа наймаа hэргээхэ шухала гэжэ тэрэнэй хэлэhэн үгэнүүдые hайн hананаб. СССР ошохо дуратайб гээд доктор Гейлэй намда хэлэхэдэнь, би абаhаар господин М. С. Горбачевто телеграмма эльгээгээ hэм. Ерэгты, доктор Гейлые хүлеэн абахабди гэhэн харюу дары түргөөр ерээ hэн. Американ арад, бүхы дэлхэйн арадууд энэ хүшэр хүндэ сагта совет хүнүүдтэ туhалхые хүсэнэ,— гээд А. Хаммер хэлэбэ.

СССР-hээ болон социалис бусад оронуудhаа хүдөө ажахын продуктнуудые зөөлгые хизаарлаха, мүн хорихо тухай баруунай зарим оронуудай шиидхэбэри абаха үндэhэ баримта байдаа гээшэ гү гээд корреспондентнүүд профессор А. И. Воробьевhоо асууба.

— Минии hанахада, энэ асуудалда үгтэхэ харюу хүн бүхэндэ мэдээжэ. Радиоактивна бодосуудаар хорлогдоhон продуктнууд гээшэ досоогоо цианиста калитай продуктнууд бэшэ бшуу. Эдэ бүгэдые тон бэлээр шалгажа болохо. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй радиоактивна изотопуудаар бузарлагданги байhыень тодорхойлдог тусхай приборнууд тамуужан бүхэндэ бии.

Богонеёр хэлэхэдэ, Чернобыль шадархи, Советскэ Союзай хилэнүүд дээрэхи радиационно байдал тухай мэдээнүүд үдэр бүри МАГАТЭ-дэ дамжуулагдана гэжэ үшөө дахин дабтанаб. Бодото байдалые нюухын аргагүй гэжэ хүн бүхэн hайн ойлгоно бээз гэжэ найданаб. Хэрбээ Киевтэ радиациин хэмжээнэй аюултай байгаа гээшэ hаань, бидэ иимэ hанаа амар байхагүй hэмди. Мэдэхэ юумэеэ бултыень мэдээсэнэбди гэжэ үшөө дахин дабтанаб.

(ТАСС).

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА 86

ДҮҮРГЭБЭ

Хүрбын совхозой Тээгдын отделениин Х. Н. Бадмацыреновэй хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадын гэшүүд эртын тарилга дүүргэбэ. Тэдэнэр бүхыдөө мянган гектарта эртын тарилга хээ юм. Тэрэнэй 600 гектартань шэниисэ эршэмтэй технологеор таригдаа. Тиихэдэ 100 гектарта хара таряан баhал иимэ технологёор таригдаа.

Эндэ тарилгын урда тээхи хүдэлмэри ехэ hайнаар хэгдээ юм. Механизаторнууд А. Чернышев, С. Разумов, Е. Копач гэгшэд газарай хүрьhэ ехэ нарин нягтаар, агротехническэ заабариин ёhоор бэлдээ. Эдэмнай түрүүшынхеэ иимэ хүдэлмэри хэжэ байгаа бэшэ, харин олон жэлдэ хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болоhон зон. Тиихэдэ эртын тарилга дээрэ коммунист Валерий Доржиевай Анатолий Еронтьев гэгшэдэй агрегадууд урагшатай хүдэлжэ, халаанайнгаа даабари 120 процент дүүргэhэн байна.

Тэрэшэлэн мүнөө энэ совхоздо паар хахалха хүдэлмэри баhал муу бэшээр ябуулагдажа байна. ВЛКСМ-эй гэшүүд А. Куприянов, Д. Вахрушев, В. Рачинский болон бусад оролдосотой hайнаар ажаллажа, халаанайнгаа даабари үлүүлнэ. Мүнөө бүхыдөө хахалагдаха 800 гектарай 550 гектарынь хахалагдаад байна. Эдэ үдэрнүүдтэ таряашад тэжээлэй ургамалнуудые тарижа эхилбэ.

Г. БАДМАЕВ.

Хориин район.

АЖАЛАЙ 80 ЧАС СОО

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ орооhо таряанай тогтууритай баян ургаса ургуулхын түлөө бүхы арга шадабаряа гарган ажаллажа байhан Тарбагатайн районой «Дружба» колхозой механизаторнууд эртынгээ орооhото ургамалнуудые ажалай 80 час соо тарижа дүүргэhэнээ мэдээсэбэ. Энэ хугасаа соо 2100 гектарта шэниисэ, тэрэнэй 150 гектарынь хэрээhэлэн, минеральна үтэгжүүлгэ, оруулалсан таригдаа. Тиихэдэ 300 гектарта хара таряан таригдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ тус ажахын механизаторнууд тэжээлэй ургамалнуудые тарижа захалаа. Тодорхойлбол, 117 гектарта hаалиин малда үгтэхөөр ногоон конвейер таригдана. Тэрэшэлэн 200 гектарта хартаабхаяа hуулгажа захалаа юм.

Колхозой поли дээрэ хүсэтэ тракторнуудай хүнхинөөн замханагүй. Механизаторнууд богонихон болзор соо 2130 гектарта культиваци хэжэ, 2400 гектар таригдаhан полиингоо хүрьhэ жэгдэлэн нягтаруулаа.

Тарилгын үедэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Михаил Иванович Федоровой хүтэлбэрилдэг оньhожоруулагдамал хоёрдохи отрядай гэшүүд эрхимлээ. Тус коллективэй дүршэлтэй трактористнууд Владимир Торгашин, Геннадий Поманин гэгшэдэй даадаг агрегадууд 371 гектарта тарилга хэhэн байна. Мүн «К-700» тухэлэй трактор жолоодогшо Михаил Михалев 800 гектарай хүрьhэ элдүүрилжэ тарилгада бэлдээ. Тиихэдэ Виктор Алексеевич Акулов үнгэрhэн долоон хоногой туршада 600 гаран гектарай таригдаhан полиин хүрьhэ дээгүүрнь жэгдэлжэ нягтаруулжа үрдеэ юм. Ажалай тэмсэлдэ онсо шалгарhан эдэ нүхэдэй хүндэлэлдэ зорюулагдажа, колхозой Пестеревэй отделениин түбтэ Ажалай Алдар солын туг үргэгдэнхэй далбана.

В. ДОРЖИЕВ.

УРИЛДАН АЖАЛЛАНА

Май hарын түрүүшын хэдэн үдэр гайхалтай дулаан байжа, тала дайдын шарайе гансата хубилгаба. Шиигтэй газаршье жэгдэ гэдэжэ, хара шоройн хангалаар амилба.

Энэ үе сагые тарилгын ажалаар угтажа байhан Яруунын районой «Коммунизм» колхозой механизаторнууд хабарай дулаантай урилдан ажаллажа, үдэр бүри тарилгынгаа хүдэлмэри үргэдхэнэд.

Тракторай арбаад агрегат үдэр, hүнигүй газар элдүүрилнэ. Үдэшэ шарлажа байhан поли, үглөөгүүр булгайртал хара үнгөөр гараха нарые угтана. Долоон трактор түрүүшын тарилга эхилжэ, Ангартын, Шугылтын, Хрестын хушуунай. Баруун Үльдэргын наруули бүглүү газарнуудhаа эхилэн эртын орооhото ургамалнуудые тарижа захалаа hэн. 400 гектар хара таряа, 300-гаад гектарта шэниисэ болон 100 гектарта силосэй ургамалнуудые тарижа үрдеэ. Тарилгын түрүүшын үдэрнүүдhээ механизаторнууд Климов С. В., Борбоев В. Ш., Климов А. Г., Климов Н. Е. болон бусад hайн ажалаараа шалгаран түрүүлжэ гараба.

Бригадна подрядаар ажалаа эмхидхэhэндээ үнгэрэгшэ жэл үндэр ургаса абажа амташаhан энэ колхозой хоёр бригада мүнөө хоорондоо мүрысэн ажаллана. Тарилгаяа шанартайгаар үнгэргэжэ үндэр баян ургаса абаха, малай тэжээл элбэгээр бэлдхэхэ зорилгонуудые урдаа табиhан эдэнэр үдэр бүри шударгы эмхитэйгээр Үльдэргынгөө үргэн талые хүсэтэ техникын абяагаар зэдэлүүлэн ажалланад.

— КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилготой механизаторнууд хараалагдаhан түсэбөө саг соонь дүүргэжэ, үндэр баян ургаса абахын түлөө шармайн оролдонод. Ажалнай эмхитэй, эршэтэй ябана,— гээд колхозой ахамад агроном Николай Цыремпилович нүхэдтөө найдангяар хөөрэнэ.

Н. ЦОКТОЕВ.

ЭРШЭМТЭЙ ОНОЛ АРГААР

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ орооhо таряанай тогтууритай баян ургаса ургуулха тэмсэл Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Элhэнэй, мүн Сагаан нуурай тракторно-таряан ажалай бригадануудта улам үргэдэнэ. Тус бригадануудай механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ эртынгээ орооhото ургамалнуудые эршэмтэй технологёор тарижа дүүргэбэ. Мүнөө тэжээлэй гэхэ гү, али силосэй ургамалнууд таригдажа захаланхай.

Хабарай тарилгын харюусалгата хаhын эхинhээ хойшо үнинэй дүршэлтэй механизаторнууд Даша Сангадариев, Бадма Галсанов, Бата Баясанов, Базар Эрдынеев гэгшэд үдэр бүхэндэ халаанайнгаа нормо холо үлүүлжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ.

Б. ДОНДУПОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР ЕРЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын президент Н. Чаушеску майн 16-да албанай хэрэгээр Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Е. К. Лигачев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. А. Медведев, бусад тушаалтад тэрэниие аэродром дээрэ угтаа. (ТАСС).

XII ТАБАН ЖЭЛ
хурдадхалгын замаар

ГОРНЯГУУДАЙ ХҮСЭЛ, ЗОРИЛГОНУУД

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтоһоной уурхайн горнягууд хада уулын гүн сооһоо үнэтэ металлай руда малтан абадаг. Ажалай ба эд зөөриин ехэ гаргашатайгаар хүгжэдэг тус һалбари эгээл хүндэ хүдэлмэритэй юм. Манай арад зон горняк мэргэжэлтэдые хүндэлдэг, ажал болон ажаһуудалыень һайжаруулхын тула үргэн хэмжээнүүдые бэелүүлдэг гээшэ.

Уурхайн коллектив үнгэрһэн арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй туршада, тэдэнэрэй ажалай бүтээсэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ, ажаллаха эрхэ байдалыень һайжаруулха талаар бага бэшэ хэшээл оролдолго гаргаа һэн. Гэбэшье мүнөө үедэ манай урда бүри дээгүүр, ехэ харюусалгатай зорилгонууд табигданхай. Түрүүшын зорилгонуудай нэгэн гэхэдэ, хэдэн арбаад жэл соо тогтонижоһон һанал бодолоо шэнэ эрилтэнүүдтэ харюусамаар болгохо, хубилгаха хэрэгтэй. Экономикые хурдадхалгада эрдэм-техникын дэбжэлтын түйлалтануудта үндэһэлхэ ушартайбди. Тээд түрүүшын жэлнүүдтэ бүтээсэ ехэтэй шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые, шэнэ түрүү технологи, аргануудые ойрын болзорто хүлеэнэгүйбди. Ушар иимэһээ үйлэдбэриин ургалта, социально-экономическа хүгжэлтын хурдадхалга бүхы нөөсэнүүдээ эршэмтэйгээр ашаглаһанһаа сэхэ дулдыдаха ёһотой. Хүдэлмэришэдэй ажаллаха эрхэ байдалые, ажаһуудалые һайжаруулгада анхаралаа шангадхалга, моральна болон материальна талаар урмашуулгые гуримшуулга түрүүшын ээлжээндэ бэелүүлэгдэхэ болоно бшуу.

Эдэ асуудалнууд дары шиидхэгдэхэ ушартай гээшэ. Тиин манай уурхайн инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда аттестаци үнгэргэгдөө. Мэргэжэлтэдэй зохёохы болон үйлэдбэриин түсэбүүд, харюусалгата ажалаа бэелүүлгэ, ниитын хүдэлмэридэ хабаадалсалга наринаар шалгагдаба. Аттестациин дүнгөөр инженерно-техническэ 12 хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэн дээшэлүүлэгдэһэн, тиихэдэ 12 мэргэжэлтэдтэ хангалтагүй ажалайнь түлөө заагдаһан байна. Урмашуулагдагшадай тоодо горно мастер В. Ф. Кондратюк, нэгэдэхи участогай начальник В. В. Борисов, үйлэдбэриин техническэ таһагай инженер В. С. Верхотуров болон бусад бии. Тиихэдэ ахалагша нормировщик Б. А. Цветков, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ албанай мастер С. Г. Елитенко, горно мастер А. Н. Коротков болон бусадай ажал хэрэгүүд урагшагүй байгаа. Мүнөө тэдэниие материальна харюусалгада оруулхагүй гэжэ шиидхэгдэбэ. Байгша оной хахад жэлэй һүүлээр аттестаци дахинаа хэгдэхэ юм. Комбинадай хүтэлбэриин захиралтаар мүнөө үеын эрилтэдэ харюусамаар ажаллаха хүсэл, эрмэлзэлгүй мэргэжэлтэдэй салин хүлһэн бага болгогдохо зэргэтэй.

Үйлэдбэриин нөөсэнүүдые үргэнөөр ашаглахын тула ажалай журам, гурим наринаар сахигдаха ушартай ха юм. Мүн ажал эрхимээр эмхидхэлгэ, коллективүүдэй гэшүүд бүхэнэйнгөө түлөө харюусалга, моральна, материальна талаар урмашуулга ехэ нүлөө үзүүлхэ ёһотой. Архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэдэг комиссиин зүблөөндэ, жэшээнь, мастернуудай, бригадирнуудай ябуулдаг ойлгуулламжын хүдэлмэри харагдажа үзэгдэнэ. Ажалай журам хазагайруулһан бригаданууд социалис мүрысоонэй дүнгөөр эрхимлэгшэдэй зэргэһээ гаргагдажа, тэрэнэй гэшүүд мүнгэн шанһаа хаһагдана. Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдые согсолходо, журам хазагайруулһан гэшүүдэйнгээ түлөө С. В. Лозинецкий, Д. Г. Туркин, А. В. Левшуков гэгшэдэй бригадануудта, ажалай аюулгүйн байдал сахиха гурим эбдэһэн 2 горнягуудай түлөө С. Г. Клиновицкиин бригадада профсоюзай суглаанай тогтоолоор мүнгэн шан үгтэбэгүй.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада электрын элшэ хүсэ, социалис эд зөөри алмаха, оньһон түхеэрэлгэнүүдые гамтайгаар ашаглаха эрилтэ табигдана. Өөһэдынгөө баялигта, нөөсэдөө эзэн бусаар хандаһан коллективэй гэшүүн бүхэнэй материальна байдалда муугаар нүлөөлнэ. Гэбэшье, мүнөө дээрэ манай уурхайда гаргашалагдадаг электрын элшэ хүсэн, уһан юрэнхы дээрээл тоологдодог. Участок, бригадануудта алмалтын тоосоон үгы юм. Тиимэһээ горнягуудай алмаһан эд зөөри амаарлагдан бүридхэгдэнэгүй. Материальна урмашуулгын жасаһаа түлэгдэдэг мүнгэн шан коллектив дотор адлирхуугаар хубаагдана.

Хэдэн хүнһөө бүридэһэн багахан бригадые ажахын тоосоондо оруулхада олзо доходынь ехээр урганагүй. Тиимэһээ өөһэдынгөө дүй дүршэлдэ үндэһэлэн, горно участогуудые бүхыдэнь тоосоондо оруулаабди. Тиихэдэ зарим участогуудай горнягууд алмалта, арьбалалта хэһэн ажалайнгаа хэмжээе мэдэдэггүй. Мүн лэ мүнгэн шан бүгэдэндэ адлирхуугаар хубаарилагдаха болоно.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар ажаллахадаа, үйлэдбэриин подразделени бүхэн оорынгоо гаргашын, салин хүлһэнэй, урмашуулгын жасын мүнгэ олохоор ажаллалгада онсо анхарал хандуулна бшуу. Жэшээнь, механическа цехэй түсэб сэбэр түхэригөөр хараалагдахадаа, бүтээгдэһэн зүйлнүүдэй ажалай, эд зөөриин гаргаша тон наринаар тоологдоно. Мүн барилгын бригадада түсэб түхэригэй хэмжээгээр тодорхойлогдоно.

Оньһон түхеэрэлгэнүүдые ашаглалга шэнэ эрилтэдэ хүрэнэгүй. Уурхайда һүүлшын табан жэлдэ гол фонднууд 1,7 дахин дээшэлбэшье, гүйсэд дүүрэнээр ашаглагданагүй гэжэ тэмдэглэмээр. Ажалай бүтээсэ 9 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байха юм. Шэнэ түхеэрэлгэнүүдые захилгада олон дутагдалнууд дайралдана. Онсолбол, «ВГ-1,2» түхэлэй вагонеткэнүүд, мүн руда ашадаг хэрэгсэлнүүд хэмһээ үлүү асарагдаа. Гол фонднуудай түсэбһөө дээгүүр болоходо, шэнэ гуримай ёһоор, гүрэндэ яла түлэнэбди. Ажалшадые урмашуулха жасаһаа эдэ мүнгэн абтаха болоно. Мүнөө бидэ үйлэдбэридэ хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдые участогуудта тодхохо хүдэлмэри хэжэ байнхайбди.

Уурхайда асарагдаһан материалнуудай, оньһон түхеэрэлгэнүүдэй шанар заримдаа муу байдаг. Хада малталгын хүндэ хүшэр байдалда таарахагүй үрэмдэлгын хэрэгсэлнүүд, орёо хүндэ перфоратор-үрэм, түмэр рельс, ажалай хубсаһан абтана. Эдэ бүхы зүйлнүүд үйлэдбэрилһэн продукциимнай оорынь үнэ сэндэ оруулагдадаг. Энээндэ, нэн түрүүн, комбинадай хангалгын албанууд зэмэтэй. Манай предприятиин экономическа хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ гээшэ горнягуудай онсо удхатай зорилго юм. Энэ ажалые һайжаруулха хараанууд уурхайн коллективэй үдэр бүриин хэрэг болонхой.

Ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда нэгэ кварталай туршада хүдэлмэрилжэ гарабабди. Ажалай дүнгүүд баясамаар. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, манай уурхайн ажалшад үнэтэ металл абаха түсэбөө — 112,3 процент, руда абалгаяа — 108, хадын малталга хэлгээ — 103,9 процент дүүргээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ 112,8 процентдэ хүргэгдэбэ. Элдэб эд хэрэгсэлнүүдые, мүнгэ зөөри алмаха хараанууд бэелүүлэгдээ, бусад шухала дүнгүүд түйлагдаа.

Үйлэдбэриингөө даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлһэн, баялигаа алмаха хүдэлөөндэ эрхимлэһэн, ажалай болон ажаһуудалай гурим наринаар сахидаг түрүү коллективүүд социалис мүрысоондо илалта түйлаба. Тэрэнэй тоодо руда бэдэрэлгын участок (начальнигынь В. Я. Шнайдер), нэгэдэхи горно участок (В. В. Борисов), шахта доторхи тооһо сэбэрлэдэг түхеэрэлгэ хангадаг албан (В. В. Сысоев), мүн А. А. Москвитин, С. Д. Гонгоров, В. И. Титов болон бусадай толгойлдог бригаданууд оролсоно. Эдэ бүхы муу бэшэ дүнгүүд уурхайн коллективэй шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые, социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь бата алхам болохо байха гэжэ найдагдана.

П. КОСТЫЛЕВ,
Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтоһоной уурхайн начальник.

«УЛААН ТУГАА АЛДАХАГҮЙБДИ»

Шэнэ онол арга, оньһон техникэ үйлэдбэридэ зоримгойгоор нэбтэрүүлхэ, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ, барилгын оорынь үнэ сэнгые доошолуулха талаар барилга-хабсаралгын 703-дахи поездын коллектив һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байха юм. Эндэ бригадна подряд үйлэдбэридэ таарамжатайгаар хэрэглэгдэжэ, тэрэнэй ашаг үрэнь дээшэлүүлэгдэнэ. Һүүлэй мэдээгээр тус поездын коллектив бүхы ажалайнгаа 67 процентыень бригадна подрядай гуримаар хэжэ, БАМ-ай ехэшье, багашье объектнүүдые саг болзортонь һайн сэгнэлтэтэйгээр тушаана.

Северобайкальск станциин локомотивна депогой барилга богони болзорой туршада хэгдэжэ, үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багаар эрхим сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагдаа бэлэй. Досоонь дулаан, зохид.

— Иимэ һайнаар баригдаһан локомотивна депо Лензһээ Амар хүрэтэр үгы юм,— гэжэ «ГлавБАМстройн» начальнигай орлогшо Л. Н. Нестерчук хэлэһэн юм.

Зүбшье сэгнэлтэ үгтөө гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, шэнэ депогой ашаглагдажа эхилһэн үдэрһөө хойшо гансашье голодоһон обёорогдоогүй бшуу. В. С. Горбатенкын бригадын коллектив даажа абаһан хэрэгтээ үнэн сэхээр, коммунис ёһоор хандадаг дээрэһээ энэ бүхы ажалаа эрхим һайнаар хэжэ шадана, бэшэндээ габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулна бшуу.

БАМ-ай барилгашадай дунда эрхим түрүү ажалаараа мэдээжэ болоһон В. С. Горбатенкын бригадын коллектив шэнэ онол арга амжалтатайгаар хэрэглэһэнэй, даабаряа дүүргэхын тула үсэд нэтэрүүгээр ажаллаһанай ашаар үндэр бүтээсэ түйлажа, барилга түргэнөөр хэжэ, олоной дундаһаа шалгарна. Хурдадхалгын табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө В. С. Горбатенкын бригадын коллектив бүри шангаар хүдэлжэ байна.

— Түүхэтэ XXVII съездын хараалһан асари ехэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүн бүхэн ажал хэрэгтээ бүри харюусалгатайгаар хандан ажаллаха болоно. Минии бригадын гэшүүд халаан бүриингөө даабари 125—130 процент дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, мүрысоо дэлгэрүүлээ. Байгша оной дүрбэн һарын даабариһаа гадуур 80 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хээд байнабди. Амжалтаяа улам арьбадхан, энэ жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гээшэ манай гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүн болоно,— гэжэ В. С. Горбатенко мэдүүлнэ.

Барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын хүдэлмэришэд промышленна объектнүүдые, байрын гэрнүүдые барихынгаа хажуугаар Северобайкальск хотын үйлсэ болон талмайнуудые, асфальтаар хушаха тон харюусалгатай ажал хэнэ. Дүрбэн жэлэй туршада 100 гаран километр харгы, 20 километр үйлсэ болон талмай асфальтаар хушагдаа. Залуу хүдэлмэришэн Г. П. Вовкодавай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив энэ харюусалгатай ажал хэнэ. Северобайкальск хотоһоо Холодный посёлок хүрэтэр 40 километр харгы асфальтаар хушагдаа. Северобайкальскһаа Байкальское посёлок хүрэтэр 50 километр харгы асфальтаар хушагдаһан байха юм.

— Байгша ондо энэ участок дээрэ 20 километр харгы Байкальское посёлок хүрэтэр асфальтаар хушажа дүүргэхэбди. Майн 1-нэй һайндэрэй урда энэ ажалаа эхилээбди. Бүхы ажалаа бригадна подрядай гуримаар хэнэбди. Хоёр-гурбан халаанай туршада барилга хэжэ, даабаряа үлүүлнэбди,— гэжэ Г. П. Вовкодав хэлэнэ.

Арбан хоёрдохи табан жэл соо тус бригадын коллектив Хойто-Байгалай районой посёлогуудай дунда харгы асфальтаар хушажа дүүргэхэ зорилготой. Энэ түсэбөө бодото дээрэнь бэелүүлхын тула шэнэ онол арга, оньһон техникэ амжалтатайгаар хэрэглэн, эрхимээр ажаллана.

— Үйлсэ болон харгы асфальтаар хушаха техникэ ёэ үбэлдөө сүм заһабарилаабди. Асфальт, бетоной холисо гаргадаг заводой коллективтэй ажалай хэлсээ баталаабди. Һаадгүйгөөр хүдэлхэ арга боломжо бии. Сагнайшье шанга эрилтэ хүн бүхэнэй урда табина. Һулаханаар хүдэлжэ огто болохогүй гэжэ ойлгонобди,— гэнэ Г. П. Воронаев.

Барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын коллектив тор нигэжэ харюу[...] сэдьхэл зүрхөөрөө [...] үнэн сэхэ ажаһша [...] ааб даа. Тиимэһээ [...] БАМ-ай объектнүүдые [...] даабаряа болзорһоонь [...] дүүргэдэг, ашаглалгада [...] даг заншалтай. Байгша [...] нэгэдэхи кварталай [...] болзорһоонь урид дүү[...] КПСС-эй Северобайкаль[...] горкомой дамжуулгын [...] тугта хүртөө бэлэй. [...] һарын даабариһаа гад[...] мянган түхэригэй бар[...] жэ. Буряадай участогай [...] мэришэдэй дундаһаа [...] ба.

— Манай поездын [...] ришэд 1980 оноо [...] КПСС-эй Северобай[...] горкомой дамжуулгын [...] туг алдангүй абажа [...] бан хоёрдохи табан [...] туршада энэ туга [...] абажа ябахын тула бү[...] шадалаа элсүүлнэбди[...] тус поездын начальник [...] Санжинов мэдүүлнэ.

Түрүү коллектив [...] биһан зорилгоёо [...] дүүрэн арга боломжо[...]

К. ЖАН[...]

БАРИЛГЫН ТАЛМАЙНУУД ДЭЭРЭ

ҮРЕЭЛДЭ ХҮРТЭГШЭД

Улаан-Үдэ хотынгоо үдэр бүри һайжаран хубилжа байхые харахада, зүрхэ сэдьхэлдэ хэды баяртайб! Илангаяа Буряадай гигант — локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдэй ажаһуудаг микрорайондо, онсолбол, Октябрьская, Буйкогой, Лимоновой нэрэмжэтэ болон бусад үйлсэ гудамжануудта һайжаруулагдаһан, болбосон түхэлтэй байрын гэрнүүд, байшангууд хуушан модон гэрнүүдые «түрижэ» байнхай.

ЛВРЗ-гэй барилгын управлениин коллективэй хүсөөр эдэ гэрнүүд баригдана. Управлениин коллектив бүхыдөө кадрова мэргэжэлтэдһээ, хүдэлмэришэдһөө бүридэнхэй. Тэдэнэй дундаһаа шулуушадай бригадир, хүндэтэ түмэр замшан М. И. Бессоновые нэн түрүүн нэрлэмээр юм. Барилгашанаар энэ нүхэрнай 30 жэлдэ хүдэлнэ, бэлиг шадабарияа залуушуулда дамжуулна. Тиихэдэ шулуушад А. И. Ефремов — 40, В. Т. Литвинцев — 22, Н. П. Синицын, А. А. Черненко гэгшэд 15 жэлдэ барилгада хүдэлжэ байнхай. Эдэнэр булта эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэд мүн.

Ф. СОРОКИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Шулуушадай бригадир М. И. Бессонов. 2. Сантехнигүүд Василий Шулунов, Александр Баранов.

Авторай фото.

Ороной Экономическа болон социальна хүгжэл[...] оной гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай [...] ЦСУ-гай мэдээсэл дотор манай экономикын эдэ[...] һалбариин хүгжэлтые харуулһан хуби «Агропромы[...] комплекс» гэжэ нэрлэгдээ. Тиигэжэ манай статистика[...] промой олон талын ажал ябуулгые бүридхэлдэ аба[...] шэнэ бүлэг түрүүшынхиёэ нээгдээ гээшэ.

Дүнгүүдэй документые шэнжэлжэ үзэхэдөө, эдэ[...] комплексын экономическа хүсэ шадалай анханай үндэ[...] ри болон арга боломжонууд тухай хүсэд мэдэжэ аба[...] тайбди. Агропромой системэ хубилгагдана, нарижуу[...]

АГРОПРОМОЙ ЭКОНОМИЧЕ[...] АРГА ШАДАЛ[...]

гээд хараада абаха ёһотойбди. Мүнөө дээрээ тэрэ[...] гуримаар һомологдоно. Энэ шэнэ хэрэгтэй болоһон [...] лаблагдажа, гүйсөөгдэнэ. Агропромышленна нэгэдэ[...] ажахы эрхилэлгын экономическа онол аргануудые [...] нарижуулан һайжаруулха талаар ехэ туршалга эхилэ[...]

«Хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөө[...] хоолой зүйлнүүд болон хүдөө ажахын түүхэй эдэ[...] найдамтайгаар хангаха, СССР-эй Эдеэ хоолой програ[...] зохилдуулан, эсэсэй үндэр дүнгүүдые түйлахын тула[...] лексын бүхы һалбаринуудай хүсэлэл оролдолгонуудые [...] дүүлхэ гээшэ агропромышленна комплексын гол зо[...] лоно»,—гээд СССР-эй Экономическа болон социальна [...] жэлтын гол шэглэлнүүд дотор тэмдэглэгдэнхэй.

Хүгжэлтын ашаг үрэ ехэтэй эрхэ нүхэсэлнүүдые [...] эрдэм ухаанай, техникын болон түрүү дүй дүршэл[...] түйлалтануудые нэбтэрүүлжэ, байгуулагдаһан үйлэ[...] хүсые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, эдэ шухала зорилго[...] шиидхэхэ зам тодорхойлогдонхой. Манай агропром[...] хүсэ шадалтай гээшэб? Арадай ажахыда зорюулагдаһан [...] тальна һомололтонуудай гурбанай нэгэ хубиһаа үлүү [...] 55 миллиардһаа дээшэ түхэриг нёдондо жэлдэ агро[...] ленна комплексын хүгжэлтэдэ үгтэһэн гээд СССР-эй [...] мэдээсэлһээ мэдэжэ абанабди. Энэ мүнгэ зөөриин [...] лиард түхэригынь сэхэ хүдөө ажахыда хэрэглэгдэ[...]

Хүдөө ажахын машинануудые, хэрэгсэл түхеэрэл[...] минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ шэнэ [...] ашаглалгада оруулагдаа. Хэдэн миллион толгой ма[...] таха малай фермэнүүд, комплекснууд баригдаһан [...] Мелиоративна барилгада 9 миллиард түхэриг һомол[...]

Һүүлэй арбан табан жэлдэ агропромышленна комп[...] үйлэдбэрилгын гол фонднууд 3 дахин ехэ болгогдо[...] миллиард түхэригтэ хүрэхэ болонхой. Гансахан [...] жэлдэ хүдөө ажахыда хамта дээрээ 35 миллион мо[...] хүсэтэй 3393 мянган трактор, ороохо хуряалгын 111 [...] комбайн, бусад олон техникэ эльгээгдэһэн байгаа. [...] нууд 25,4 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ аб[...] мэтэ бодосуудай 100 процентээр абажа үзэхэдэ, 1 [...] он гектар уһалагдадаг ба хатаагдаһан газар ашаглагда[...]

Экономикын эдеэ хоолой һалбарида үйлэдбэриин эх[...] — агропромышленна комплексын һалбаринуудые [...] дань эршэмтэйгээр хүгжөөхэ, ашаг үрэ ехэтэй индус[...] на технологи ашаглан хэрэглэхэ найдамтай үндэһэ һуу[...] гуулагдаа гээшэ. Бүри мүнөө хүдөө ажахын гол фонд[...] 90 шахуу процентынь промышленна үндэһэтэй би[...] удхатай. Арадай ажахын һалбаринуудай 60 процен[...] рарна секторые үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдээр хан[...]

Манай бүхы экономикодо агропромышленна ко[...] хэды ехэ үүргэ дүүргэнэб гээд һануулһанай үлүү [...] хоз, совхозуудай, тэдэнэртэй холбоотой һалбари[...] ажал ябуулгын дүнгүүдһээ совет хүнүүдэй ажабайдал [...] жээн сэхэ шууд дулдыдадаг бшуу. Ороной национал[...] ходой 36 шахуу процентнь агропромышленна комп[...] абтадаг. Аграрна секторэй продукциһаа эд бараанай [...] 70 гаран процентнь бүридхэгдэдэг.

Үнгэрһэн жэлдэ агропромышленна комплексын [...] нуудай хүдэлмэрилэгшэд үрэ түгэсөөр хүдэлөө гэжэ [...] эй ЦСУ-гай мэдээсэл харуулна. Хүдөө ажахын зар[...] дуктнуудые бэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэри[...] болоо. 1985 ондо гүрэнэй амбаарта оруулагдаһан [...] ороной хүн зониие хилээмээр ба хилээмэнэй зүйл[...] хүсэдөөр хангаха арга олгоно.

Бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб дүүр[...] байгаа. Тиигэжэ малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар [...] хэ, мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ бо[...] ломжо бии. Тиихэдэ фермэнүүдэй хүдэлмэридэ зар[...] хубилалтанууд баһал болоо. Малай ашаг шэмые гол [...] дээшэлүүлһэнэй ашаар мал, шубуу, һү, үндэгэ, ноосо [...] даха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ.

Агропромышленна комплексын һалбаринуудта т[...] һан амжалтануудай хажуугаар горитой дутуу дун[...] үшөөл бии. СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тэмд[...] һэнэй ёһоор, зарим колхоз, совхозууд гүрэндэ тари[...] лай ба мал ажалай продукци худалдаха түсэбүүдые [...] нэгүй. Хүдөө ажахын продукци гээлтэ хорлолто [...] нөөсэнүүд ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэгүй, заримдаа [...] хын тоосооной үрэ нүлөөн хангагданагүй. Волбосоро[...] баазые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан капитальна һо[...] хүсэд бэшээр ашаглагдаһан байгаа.

Агропромышленна комплексын нёдондо жэлэй д[...] нэгэ талаһаа бидэниие баярлуулбашье, харин нүгөө [...] голхоруулна. Энэ шухала һалбаридахи хэрэг байда[...] шаар үшөөл болоногүй. Мүнөө үедэ агропромышленна [...] лексдо бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээ ябуулгануу[...] дутуудануудые усадхалгада, хүдөө ажахын хүгжэлтын [...] хурдадхалгада зорюулагданхай.

Агропромышленна экономикын ашаг үрые нилээд [...] лүүлхэ шухала. Агропромышленна комплексдо үгтэһэ[...] гэ зөөри эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын эгээл [...] шэглэлнүүдтэ элсүүлэгдэнэ. Продукци үйлэдбэрилгэһээ [...] лээд, тэрэниие хэрэглэгшэдтэ хүргэхэ хүрэтэр бүхы [...] логическа хүдэлмэриин дутуу дунданууд элирүүлэг[...] усадхагдана.

Д. СМИР[...]
(ТАСС-ай шэнжэлэгш[...])

ГАРГАҺАН ҮҮСХЭЛЫНЬ ҺАЙШААГДАБА

Улаан-Үдын хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой шэрдэлгэ-ашалгын цехэй Владимир Петрович Поповой хүтэлбэрилдэг комплексно бригадын гэшүүд КПСС-эй XXVII съездын боложо байха үедэ «Арбан хоёрдохи табан жэлэй даабариие 4,5 жэлэй турша соо сүм бэелүүлхэ» гэһэн дэмбэрэлтэ үүсхэл завод otороо гаргаа һэн. Тиигэжэ тус бригадын коллектив хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула хаа нөөсэнүүдээ, арга боломжонуудаа элсүүлэн, оролдосотойгоор хүдэлжэ, һара бүриин даабариие үлүүлэн дүүргэнэ. Түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь хоорондоо зэрилсаата мэргэжэл шудалалга ехэ туһа хүргэнэ. Тэдэнэрэй гаргаһан һайн һайхан үүсхэлые заводой бусад бригаданууд дэмжэжэ, эршэтэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, нэгэ жэгдэ найдамтайгаар хүдэлхын тула заводой захиргаан эмхидхэлэй хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байна. Тэрэнэй ёһоор мүнөө бүхы цехүүдтэ хүдэлмэриин газарые аттестацилга дүүрэнтэжэ байнхай. Зарим бригаданууд ажахын тоосооной гуримаар хүдэлжэ эхилээ. Энэ хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Ажалай, үйлэдбэриин, технологическа журам хазагайруулха ушарнууд эрид үсөөрөө. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо, металлаар хангаса һайжараа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй, хүдэлмэришэдэй үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллаһанай ашаар заводой коллектив байгша оной дүрбэн һарын түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргээ.

Н. ЗАВИРУХА,
заводой парткомой секретарь.

АЯН ЗАМАЙ БААТАРНУУД

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар совет хүн бүхэнэй урда тон харюусалгатай зорилгонууд табигдана гээшэ. Гусиноозерскын ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй барилгые түгэсхэхэ гээд СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд соо хэлэгдээ. Энэ хүнгэн бэшэ зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ ГРЭС-эй коллектив, тэрэшэлэн Гусиноозёрскын 4-дэхи автобазын хүдэлмэришэд ехэ хубитаяа оруулалсаха болоно.

— Манай ГРЭС тухай радиогоор яһала хэлэгдэнэ, газетэнүүдтэ бэшэгдэнэ гээшэ. Гэхэтэй хамта энэ барилгада сэхэ хабаатай дүрбэдэхи автобазын хүдэлмэришэдэй үдэр бүриин ажал тухай бага зэргэ харуулагдана,— гэжэ ГРЭС-эй барилгын управлениин партийна комитедэй секретарь Виктор Цыденович Раднаев хэлэнэ.— Һаяхан 300 метр үндэртэй утаанай хоолойн һуурииие табижа дүүргээбди. Энэ ехэ хоолойн һуури табихын тула 3330 кубометр бетон, 325 тонно арматура, 1100 тулга хэрэгтэй болоо. Энэ хүдэлмэри дүүргэхын тула барилгада хэрэгтэй элһэ, бетон, түмэр түдэгэ, бусад материалнуудые 4-дэхи автобазын жолоошод зөөһэн байха юм.

Утаанай хоолойн һуури табиха хүдэлмэриие болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ туһалһан жолоошодто — ашаа зөөлгын баатарнуудта ГРЭС-эй захиргаан баяр баясхалан хүргөө.

ГРЭС-эй барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, эгээл үндэр бүтээсэ түйлажа, барилга дээрэ суурхаһан автобазын жолоошод олон. Жэшээлхэдэ, Виктор Федорович Карповай, Александр Иванович Поломошновой, Николай Иванович Ерастовай, Владимир Николаевич Колеснигэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Тэрэшэлэн Владимир Анатольевич Соловей гэгшын хүтэлбэрилдэг 1-дэхи автоколонно табан жэлэйнгээ даабариие мүн лэ болзорһоонь урид дүүргээ. Автобазын үдэр бүриин ажалда ехэ бэрхэшээлнүүд дайралдана. Гэбэшье дүршэл шадабаритай, түгэс зоригтой хүдэлмэришэд эгээл һайн үрэ дүн түйлаха гэжэ эрмэлзэнэ, энэ хүсэл зорилгоёо бэелүүлнэ. Тус автобазын хэдэн зуун жолоошодой габьяата ажалые иимэ һонирхолтой тоо, баримтанууд гэршэлнэ. Үнгэрэгшэ 1985 ондо автобазын коллектив олзо доход абаха түсэбөө 102 процент дүүргэһэн, тоһодолго-түрхилгын материалнуудые яһала алмаһан юм. Жэшээлхэдэ, автобазын коллектив, 1985 ондо алмаһан түлишэёэ хэрэглэн, хоёр үдэрэй туршада хүдэлжэ гараа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 102,9 процент дүүргэгдөө. Эндэхи жолоошод ГРЭС-эй барилгада хэрэглэгдэхэ үнэтэй сэнтэй, шухаг нарин материалнуудые Улаан-Үдэ, Эрхүү, Братск, Черемхово гэхэ мэтэ холын городуудһаа хэдэн мянган модоной зайда зөөнэ бшуу.

...Шүрбэһэлиг, шамбай бэетэй, арюухан шарайтай дүшөөд наһанай хүн «КамАЗ» түхэлэй машинын кабина соодо бушуухан гаража һуугаад, хэдэн олон приборнуудай хүдэлхыень ажаглан байба. Энэмнай эрхим жолоошодой нэгэн Виктор Федорович Карпов ээлжээтэ рейсдээ гарахаяа бэлдэжэ байна гээшэ.

Тимлюйн цементын завод хүрэтэр Гусиноозёрск хотоһоо нилээхэн ябажа хүрэдэг. Харгын далан, хонхор-ёнхор, дабаа дабшануудай эгсэ уруудам дайралдаха. Виктор Карпов шэнги ажалдаа шунанги, габшагай бэрхэ жолоошод эндэ олон ааб даа.

Дүй дүршэлтэй жолоошодой нэгэн, һурган хүмүүжүүлэгшэ Владимир Анатольевич Соловей комсомол хүбүүн Григорий Лубсановай жолоошоной мэргэжэл шудалха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэһэн байха.

Григорий сэрэгэй албанһаа бусаһаар лэ автобазада ажаллахаар ороо һэн. Түрүүшээр дүй дүршэлтэй, бэрхэ жолоошодой туһалагшаар хүдэлхэдөө, дүршэлыень халан абадаг һэн.

— Гриша, шамда энэшни ойлгосотой бэзэ? — гээд Владимир Соловей, залуу нүхэрэйнгөө шарай анхаран шэртээд, үргэлжэлүүлбэ.— Үшөө ямар туһаламжа хэрэгтэйб?

— Бүхы юумэн бараг ойлгосотой шэнги һанагданал даа, — гээд, залуу хүбүүн энеэбхилэн, харюусаба.

— Манай экипажда оро, суг ажаллахабди. Гурбан халаанда бэе бэеэ һэлгэн хүдэлхэбди. Холын харгыда, үбэлэй хүйтэндэл гайтайхан байдаг. Хүшэр юумэнэй дайралдаа һаа, ака нүхэдһөө һурана бэзэш. Туһалхал байха. Тэдэшни халуун шулуу долёоһон, хүшэр хүндые үзэһэн, одоол аян замай баатарнууд гээшэл даа,— гээд һурган хүмүүжүүлэгшэ Григорий хүбүүндэ эсэгэ мэтээр хандаа һэн.

Уданшьегүй Григорий Лубсанов Поломошновой экипажай гэшүүнээр томилогдожо, «БелАЗ» машина жолоодохо болобо. Түрүүшээр сошордохоор байба. Ганса моорынь гэжэ 80 килограмм шэгнүүртэй. Залуу хүбүүн дааһан машинаяа ехэ һонирхон шудалжа, наринаар харууһалан ашаглажа, гэнэ усалгүй, бусад нүхэдэйнгөө зэргэ урагшатайгаар, оролдосотойгоор, бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг болоо һэн.

Өөрынгөө харюусалгата хэрэгтэ дүршэлтэй болохо гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. Дааһан ажалаа һайса мэдэхэ, ашаг үрэ, шанарай түлөө саг үргэлжэ тэмсэхэ, журам сахиха, хүсэл оролдолго гаргаха, суг хүдэлдэг нүхэдтөө туһалха, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха гээшэ манай үе сагай хүнэй һайн һайхан шэнжэ шанар болоно бшуу.

Барилгада хэрэгтэй ашаагаа заагдаһан газарта асарһаар лэ Лубсанов, сагаа дэмы гээнгүй, Дараашын дабаан тээшэ, элһэнэй карьер руу тэгүүлдэг. Юрын шара элһэн арадай ажахын барилгада байд гээд лэ хэрэгтэй боложо байдаг шуу. Элһэн, цемент уһанда холигдожо, бетоной холисо хэгдэнэ ха юм гэжэ тэрэ һайн ойлгоно. Тээд жолоошоной үдэр бүриин ажал хэрэгтэ хүлеэгдээгүй, хүндэ хүшэр эрхэ байдал заримдаа тохёолдодог шуу. Нажар зунай сагта аадар бороогой уһанда нураһан аюултай харгы дайралдаха, үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэ халтирхай, елүүршье гэжэ байха. Жолоошон гээшэмнай ямаршье сагта, хаб харанхы һүни, һаргама сэлмэг үдэршье тон болгоомжотой, һэргэг, нарин ябаха ёһотой. Архи — аян замай дайсан.

Машинынгаа эбдэрээд байшабал яалтайб? Хэрэгтэй зүйлнүүдыень заатагүй оложо саг дары заһаха ушар гарадаг. Григорий Лубсанов, Николай Ерастов, Александр Поломошнов гэгшэд эдэ бүгэдые олоһ үгэгүйгөөр, онол аргыень олоод лэ бүтээжэрхиһэн байдаг. Оролдосотой хүнүүдэй ажалшье урагшатай, олзоншье эли бодо һайн. Түрүү жолоошод һара бүри үйлэдбэриингоо даабариие 110—120 процентһээ доошо бэшэ дүүргэдэг заншалтай. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй эхин һарын түсэбые январиин 26-да дүүргэһэн, 200 гаран килограмм шэнгэн түлишэ арьбалһан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ автобазын коллектив түрэл партиингаа XXVII съездые эрхимээр угтахын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй. Автомобилистнүүд хоёр һарынгаа түсэбые партийна съездын нээгдэхэ үдэр болотор дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай. Тэрэшэлэн съездын хүндэлэлдэ коммунис субботник үнгэргэхэ тухай оронойнгоо түрүү предприятинуудай үүсхэлые үнэн зүрхэнһөө дэмжэһэн байна. «Улаан субботын» үдэр автобазын коллектив алмагдаһан түлишөөроо хүдэлөө юм. Байгша ондо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ашаа зөөлгын үнэ сэн хямдаруулха, автомашинануудаа һайнаар, гамтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ социалис уялга абанхай. Тиихэдэ 23 жолоошод мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй арбаниинь нэгэдэхи классай жолоошоной нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэхэ юм.

Техническэ дэбжэлтые саашадань улам хурдадхаха хэрэгтэ уралан нарижуулагшад ехэ аша нүлөө үзүүлнэ. Үнгэрэгшэ табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө хойшо уралан нарижуулалгын 100 гаран дурадхал оруулагдажа, тэрэнэй дүшэниинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ хэрэглэһэнэй ашаар автобазынхид нилээд ехэ алмалта, арьбалалта хэһэн байна. Жолоошод, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд саашадаа уралан нарижуулалгын, ухааһан зохёололгын дурадхалнуудые бүри олоор үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ гэһэн партиин эрилтые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байнхай.

Мүнөө эндэ журам, заршам хазагайруулха нэгэшье ушар анхарагдангүй үлэнэгүй. Ажалай болон ниитын журам эбдэһэн хүнүүд хүдэлмэришэдэй суглаанууд, нүхэдэй сүүд, архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ комиссинуудай, парткомой, партийна организацинуудай бюрогой заседанинууд дээрэ тоосоно.

Арбан хоёрдохи табан жэл эршэеэ улам шангадхажа байна. Үнгэрһэн табан жэлые һайн дүнгүүдээр түгэсхэжэ гараһан Гусиноозёрскын 4-дэхи автобазын коллектив КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ байнхай.

Р. БАЛДАНОВ,
журналист.

ПОЕЗДНУУД БАМ-аар ГҮЙЛГЭЛДЭНЭ

ЭРХҮҮ. Байгал шадарай хойто районуудта ошохо гэһэн хүнүүд харгыдаа урдынхиһаа һураггүй бага саг гаргаха болоо. Эрхүү—Братск гэһэн түргэн поезд Усть-Кут хүрэтэр, мүн саашаа зүүн тээшээ ошохоор түрүүшынгээ рейсдэ һая гараа.

Тайгын хизаарай ажахын талаар үргэнөөр ашаглан хэрэглэгдэхэдэ, эндэхи хүн зоной тоо, пассажирнууд улам олон болоно. Энэ үбэлһөө эхилжэ, Байгал-Амарай түмэр замай Баруун участогай бүхы һууриин тосхонууд Эхэ оронойнгоо ниислэл хото сэхэ ошохо аргатай болонхой. участогые электрижүүлхэдэнь иимэ боломжо бии болоо. Поезднууд хоё[...] хин хурданаар, часай 70 километр тэр скоростьтойгоор ябана.

Зунай һаранүүдай гарахада, Москва[...] нэ гэһэн түргэн поезд ябажа эхилхэ. [...] Түмэр замай саг үргэлжын [...] шата шатаар оруулагдахада, Забайкал[...] эгээл холын районуудай хүн зон [...] замай транспорт хэрэглэхэ аргатай б[...] хо юм.

(ТАСС)

БА ХУУЛИ

АЖАЛША КОЛЛЕКТИВЭЙ ХҮСЭНДЭ ТҮШЭГЛЭХЭ

...байдалай бүхы ... хүгжэлтэдэ хү... дээшэлүүлгэ ... журам бэхижүүл... холбоотой гээд ... Ажалша кол... нийтын эмхинүү... ажалай ... жүүлхэ хэрэгтэ ёhотой.

...программын шэнэ ... киигэжэ тэмдэг... гүнзэгы удхатай: ...тын социальна ... ажалша кол... үүргэ дээшэлнэ. ... ажалша кол... нийе социалис ...ной өөhэдыгөө ... үүргэ ехэтэй ... болохын тү... журдай, эмхи... ба организаци... ...рийн асууда... ажалшадые ... бодотоор хабаа... хүнэй зохёон ... заабарийе хүг... али болохын ...раха».

...Хуули 1983 оной ... баталагдан аб... коллективүүд ... үүргэ улам дээ... тэмдэглэхэ шүха... ажалшан бүхэн... нүлөөлхэ, ... уруушуулые ур... ажалай журам эб... хэ үргэн арга ... коллективүүд ... 9-дэхи статья... коллективүүд за... профсоюзай кө... ...лгаар ажал хэ... дүрим баталдаг, ... тушаа хэм-жээнүүдые абадаг, ажалай журамай ямар байhые зүбшэн хэлсэдэг, тэрэнийе бэхижүүлхэ хэмжээнүүдые бэелүүлдэг, ажалдаа амжалта туйлаhанай түлөө нийтын урмашуулгын хэмжээнүүдые хэрэглэдэг, моральна ба материальна талаарнь урмашуулгада хүдэлмэрилэгшэдые дэбжүүлдэг, гүрэнэй шагналнуудта хүртэхөөр табигдаха кандидатуранууд тухай hанамжаяа хэлэдэг, ажалай журам эбдэhэн ябадалтай эбсэшэгүй оршон байдал тогтоодог, ажал хэхэ уялгаяа хайша хэрэгээр дүүргэдэг хүдэлмэрилэгшэдтэ нүхэд ёhоной хатуу шанга эрилтэ табидаг, ажалай журам эбдэhэнэй түлөө коллективэй гэшүүдтэ нийтын зэмэ тохолгын хэмжээнүүдые (нүхэр ёhоор зэмэлэлгэ, нийтын дон-годолго) хэрэглэдэг, ажалай журам эбдэгшэд тухай материалнуудые нүхэдэй сүүдэй үзэмжэдэ дамжуулан үгэдэг, ажалай журам эбдэгшэдые хуулиин ёhоор харюусалгада хабаадуулха тухай, тэрэ тоодо бага түлбэритэй хүдэлмэридэ саг зуура оруулха, ажалhаань гаргаха тухай гэхэ мэтэ бусад хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай асуудалнуудые табиха эрхэтэй.

Мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай коллектив ажалай журам эбдэгшэдтэй тэмсэлээ тус Хуулида үндэhэлэн ябуулна: ажалаа хэнгүй, зайгуултагшадые ажалhаань сулөөлөөд, ажалай журам hайжаруулха зорилго тэдэнэр урдаа табинагүй. Хуули хэрэглэхэhээ урид хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри эндэ ябуулагдана гэжэ сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, нэгэ ажалhаа нүгөөдэ ажалда орожо ябагшад хаанашье мүртэйгөөр хүмүүжүүлэгдэнгүй үлэдэг байна бшуу. Эндэ хэдэ хэдэн жэшээнүүдые дурдая.

Тус комбинадай модо отолдог участогай машинын оператор Буташеев архи уугаад, хоёр үдэр ажалдаа гарангүй зайгуултаа hэн. Тэрэнэй ябадалые модо отолдог цехэй коллектив зүбшэн хэлсэжэ, ажалай журам эбдэгшэ шангаар шүүмжэлэгдэбэ. Тэрэнийе хэhээхэ тухай цехэй коллектив дурадхаа. Тиихэдэнь директорэй захиралтаар, Ажал тухай хуулитай зохилдуулан, ажаллангүй ябаhан хоёр үдэрыень амаралтынь үдэрнүүдhээ хороохо тухай захиралта гаргагдаа. Эндэхи РСУ-гай хүдэлмэришэн Горемыкин гэгшэ мүн лэ ажалдаа ерэнгүй зайгуултаhан байгаа. РСУ-гай коллектив тэрэнэй ябадалые зүбшэн хэлсээд, бага түлбэритэй хүдэлмэридэ оруулха дурадхал захиргаанда оруулhан юм. Фабрикын захиргаан РСУ-гай коллективэй дурадхалые дэмжээ.

Предприятинуудай захиргаан хэн нэгэндэ зэмэ тохоходоо, тэрэнээ захиралта соогоо тайлбарилан заадаг гээшэ. Жэшээлхэдэ, БМДК-гай гаражай коллективэй дурадхалаар жолоошон Носков гэгшэ 3 hарын болзороор бага түлбэритэй ажалда оруулагдаа. Тиихэдээ «гаражай коллективэй зуршалгаар» гэжэ захиралта соо заагдаhаниинь тон зүб гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Захиргаанай захиралта соо олонхи ушарта «Хүдэлмэришэдэй суглаанай шиидхэбэрийе хараада абан», гэжэ эхилhэн захиралтануудай хүмүүжүүлхы нүлөөн хододоо ехэ байдаг.

150 гаран хүнэй ажалладаг Ивалгын кондитерскэ фабрикада 1985 ондо 147 хүн ажалаа хэнгүй зайгуултаhан байна. Энэнь 1984 онойхиhоо олон болоно. Зарим хүдэлмэришэд ажалай үедэ hогтуу ябаа юм. Ашаа ашагша Болотов гэгшэ ажалай үедэ hогтуугаар хулиган аяша гаргаhанайнгаа түлөө захиргаанай зүгhөө олон дахин харюусалгада хабаадуулагдадаг байгаа. Тус фабрикын комсомолой организациин секретарь Самбарова хамтын байра соо hогтуугаар наншалдаа үүсхээд, үдаань 3 үдэр ажалдаа гарангүй зайгуултаа. Журам заршамай хангалтагүй байбашье, ажалша коллективүүдэй үүргэ эндэ доошолуулагданхай. Архидалгатай тэмсэдэг комисси байгша оной январь hарада эмхидхэгдэhэн болоод, ямаршье хүдэлмэри мүнөө ябуулнагүй. Архидалга ба хулиган ябадалые hэргылхэ совет хоёр жэлэй туршада оройдоо нэгэ заседани үнгэргөө. Фабрикын нүхэдэй сүүд баhа тиимэрхүүгээр хүдэлдэг юм. Ажалай журам эбдэгшэд, архиншад коллективэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэгүй. Милициин таhагhаа, арадай сүүдhээ ороhон материалнууд фабрикын коллективтэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэнгүй орхигдодог.

Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ажалша коллективэй, нийтын эмхинүүдэй хүсэн гүйсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Эндэ 1985 ондо 2568 үдэр хооhоор hаhан байна. Зарим колхозниигууд — Попов, Дармаев, Тудупова, Шарапова гэгшэд жэлдээ 100 гаран үдэр ажал хэнгүй ябаа гэжэ элирээ. Ажалай үедэ архидаха ушарнууд үшөө усадхагдаагүй байhаар.

Жэшээлхэдэ, тус колхозой Үдэнгын hү hаалиин фермые даагша Цыренова 1985 оной июнь hарада hаалишадтайгаа хамта архидаhан байгаа. hаалишад Мулахматова, Цыренова, Жапова болон бусад үнеэдээ тэрэ үдэр hаангүй орхиhон юм. Түс колхоздо архидалгын урдынхидаал дэлгэрhэн зандаа байбашье, нүхэдэй сүүд, архидалгатай тэмсэдэг комисси гэхэ мэтэ нийтын эмхинүүд ямаршье хүдэлмэри ябуулаагүй байна. Тодорхойлбол, нүхэдэй сүүд 1984, 1985 онуудта нэгэшье заседани үнгэргөөгүй.

Республикын олон организацинуудта архидалгатай, ажалай журам эбдэхэ ябадалтай тэмсэл хүүшанайхяараа ябуулагдана. «Бурводстройн» ПМК-гай начальник нүхэр Билдуевай үгөөр, архидалгатай ба ажалай журам эбдэгшэдтэй тэмсэл үргэнөөр ябуулагдадаг юм ха. Үнэн дээрээ архидалгатай тэмсэдэг комисси, нүхэдэй сүүд ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй байба. Ажалай журам эбдэгшэдэй, хүлиган ябадал гаргагшадай хэрэгүүд олондо сонсогдоогүй гэжэ хэлэхэ шэ гү? Үнгэрэгшэ жэлдэ тус ПМК-гай абаа 24 хүн hоггүү ябаhан байна. Ажалай абаашалдаа, 24 хүн захиргаанай зүгhөө хэhээлтэдэ хүртэhэн байна. Эдэ архиншад ба ажалай журам эбдэгшэдэй нэгэнииньшье коллективэй соо-гоо зүбшэн хэлсэгдээгүй. Ажалдаа hоггүүгаар, 8 часс хожомдожо, эрдэн кочегар Лапкаевые ажалhаань сулөөлхын орондо тэрэ үдэр ажалаа гэжэ тэмдэглэгдэhэн байба.

Ажалай журам эбдэгшэд материальна урмашуулгаhаа хүртэхэгүй байба. Гэбэшье, тус ПМК-да тиимэ хүнүүд hанаа амархан урмашуулагдана. Жэшээлхэдэ, үнгэргэшэ жэлэй февраль hарада 6 үдэр соо ажалаа хаяад зайгуултаhан Обонов, мүн Тугарин, Зверев болон бусад шанда хүртэhэн байха юм.

Һайн дуранай арадай дружина тус ПМК-гай коллективэй суглаан дээрэ бэшэ, харин начальнигай захирамжаар бии болгогдоhон байба.

Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалай журам hайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ коллективтэз, нийтын эмхинүүдтэ тушаэглэнэгүй гээд баримтанууд гэршэлнэ. Ажалhаа хулжагшад, архиншад гол түлэб захиргаанай зүгhөө хэhээлтэдэ хүртөөд дүүрэнэ.

Коллективэй суглаанай хүмүүжүүлхы үүргые дүүрэнээр хэрэглэхэ зорилго хүтэлбэрилэгшэдэй урда табигдаха ёhотой. Тиихэдэ ажалай журам эбдэгшэд, хүлиган ябадал гаргагшадай хэрэгүүд олондо сонсогдохо ёhотой. Коллектив бүхэн бүхы гэшүүдэйнгээ ябадалые hайнаар мэдэхэ зэргэтэй. Тиихэдэ зарим коллектив буруу шиидхэбэри баталан абдаг hэн. Тодорхойлон хэлэбэл, Сотниковско шубуунай фабригын инженер-бригадаан Очировые хамгаалhан шиидхэбэри абтаа hэн. Тиихэдэ зарим коллективэй гэшүүд олон дахин харюусалгада хабаадуулагдаа.

Худэлмэришэн гү, али албан хаагшадай үгтэhэн захиргаанай хэhээлтэдэ болзоронуудай урда хүсэ алдаhан болоно. Мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай авто-ажахын жолоошон Захаров ажалдаа hогтуугаар ерэhэнээ түлөө 3 hараар бага түлбэритэй хүдэлмэридэ оруулагдаhан байгаа. Гэбэшье авто-ажахын коллектив тэрэнэй ябадалые харадаа абангүй орхиhон байна. Коллективэй дурадхалаар нэгэдэхи захиргаан хэhээлтэнь нэгэ hараар богони болгогдоо.

Коллектив ехэ эрхэ түлөөлэлтэй гээд мэдэхэ хэрэгтэй. Энээнийе зүбөөр хэрэглэхэ гэhэн шухала зорилго болоно. Ажалша коллективүүдэй хүсэ хүсэлэнүүдые дүүргэхэ экономическа, политическа, социальна зорилгонуудые бэелүүлгын шухала нүхэсэл гээд онсолон тэмдэглэхэ ёhотой.

А. ПОКАЦКИЙ,
республикын юстициин министр.

УЧАСТОГУУД ДЭЭРЭНЬ ГУРИМТАЙ

Арадай депутадуудай Железнодорожно районой Совет гүйсэдхэхэ комитедэй дотоодын хэрэгүүдэй талаар участково инспекторнууд нийтын гүрим сахиха, гэмтэ ябадалые hэргылхэ, архидалга ба алкоголизмтай тэмсэхэ талаар хүдэлмэрөө эдэбхитэйгээр ябуулна. Жэшээлхэдэ, 1985 ондо хүдэлмэреэ hайнаар ябуулhан тус участково инспекторнууд 22 дахин урмашуулгада хүртэhэн юм.

Железнодорожно районой ажал хэнгүй зайгуулгаар ябаhан 78 хүн үнгэргэшэ жэлдэ харюусалгада хабаадуулагдаа. Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэл ябуулагдана. 1000 гаран хүн «Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэлые шангадхаха талаар хэмжээнүүд тухай» Указые зөрүүлhэн. 1985 ондо хүүнин урда түлөө...

Уhан эрхиншэ болон 147 хүн эмнэлгын ба ажалай профилакторидо эльгээгдэ.

Железнодорожно районой участково олонхи инспекторнуудай даалгагдаhан хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандана. «Совет милициин отличник» гэhэн нэрэ зэргэтэй С. Ф. Тимофеев, Б. Б. Романов, А. А. Амагаев, В. Н. Доржиев, ахалагша инспектор А. М. Торсеев, С. Е. Назаров, В. А. Алексеев болон бусад тэрэ тоодо оролсоно.

— Участково инспекторнуудэй урда мүнөө ехэ зорилгонууд табяатай. Гэмтэ, хулиган ябадал гаргадаггүй, архидалгагүй байдалтай участогуудтай болохын түлөө тэмсэл мүнөө үргэдэнэ. Энэ талаар инспекторнууд тодорхой даабаритай. Гэбэшье дутагдалнууд үшөөл олон. Тэдэнээ усадхахын түлөө оролдожол байнабди, — гэжэ Железнодорожно милициин таhагай начальнигай орлогшо Б. П. Драгин хөөрэнэ.

КПСС-эй XXVII съезд совет хүнүүдые зан абариин талаар хүмүүжүүлгэдэ онсо анхарал хандуулhан гээшэ. Энээнhээ уламжалан, Железнодорожно районой милициин таhагай хүдэлмэрилэгшэд бүри харюусалгатайгаар хүдэлхые оролдоно.

С. ОЧИРОВ.

ШАГ ҮРЭТЭ АЖАЛАЙ,

ЭНХЭ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

САГААН ДЭЭГЭЭР

...ДЭШЬЕ хаба- ...эрхээрээ ерэн- ...ые хабарайхлар ... хабар хоёрой ...даhан тэмсэлдэ ... илажа, нара- ...дэ жэгнэгдэhэн ... уран, уhан ...үрэбэ. ...ла сагаан са- ...итан, хүйтөөр ...ые hанүүлна. ...өөр шарлан хү- ...ай урин hэбшээ ...нэ. ...ид малай үбэл- ... үнгэргэнхэй, ...ла ходороожо ...гээшэ ха. Бүхы ...үн эхэ хонин ...рьган абтанхай. ... хонишод зүү- байна. Түрүүл- ...ойдоо жэл бү- ... бүриhөө зуун ...рьга абажа ал- ...гастайн совхо- ...мүнөөшье жэл- сүүрхажа яба- ... дунда М. М. ...хурьга зуун эхэ ...э абанхай бай- Н. Б. Ербаев ...е, Т. М. Михай- ...абаа. «Первомайский» ...охи hуурида Б. Бальчинов, ...нна, А. Н. Фе- ...ный. ...соо хурьга hайн байнат, — гэжэ ...омой нэгэдэхи Д. Лубсандор- ...эм: ...айхаар аргатай ...ша гаран зүү- ...э hэн. Тиигэ- ... түрэлгэн хо- ...рилдаан үргэл- ... дээрээ хэды ...э ерэхэ юм? ...ээ, — гэбэ. Саа- ... үзэхэдэм, энэ ...hэн үгэ бэшэ ...гаа. Хаража ... hайн үбэлжэл- ... үбhэ hолбо- ...нна. ...н Хэжэнгэ го- ...руудан ябахада, ...ай харгы замаа ... урдань орожо ...йна. Совхозой ...ын тосхонуу- ... тухэлтэй бол- ...саг үргэлжын ...аг байhыень ...ая болохо ун- ...эй XXVII съез- ... шухала зорил- ...айн бэелүүл- ... уряанууд хаа ...дана. ...е мүнөө үеын ...е hайшаан үг- ... ажалдаа орол- ...рёа гаргажа, ...гүй дүүргэхэ ...анхайнууд. ...Н эхин болохо ... хүрэжэ ошо- ... «Первомайский» ...э мал, адуун ...юхон отделени ...дар хүн зоной ... тиишэ ошо- ... эндэхи ажа- ...айнай бүхы ве- ...аранхай, орден, ...руулжа, үбгэд ...ажэ hуубад. ...арие сэбэр, ве- ...рюулhан уряа- ...адаатай харагд- ...аргдаhан ха- ...лгеэтэй байна. ...анүүд бии. Тэ- ...дүй hуутарнай, ...рхоо үдэн хү- ...алгэдэбэ. Дамби-Нима Дугаржапов Ва- ...ловичь, Дондоков Балдан Дондокович гурбан hубарилдан орожо ерэбэ. Клубые даагша Софья Бальжинимаевна угтажа:

— Манай хүндэтэ ветерануд, таанарайнгаа 60 үндэр наhа наhалжа, амаралтада гараhаартнай амаршалнаб! — гэбэ. Бидэ бүхы hуугшад альгаа ташаа амаршалалсабабди.

Залуу бэрэед сагаан эдеэнэй дээжэ — тарагаар ветерануудые угтаба. Пионернүүд улаан галстук хүзүүндэнь уяжа, сэсэг барюулба. «Хөөрхэ нютагаймнай хүндэтэ үбгэд» гэжэ бэшэгтэй үргэн улаан лентэ залуушуул тэдээндэ зүүлгэбэ. Ветерануд хибэс дээгүүр ошожо, хүндэтэ hуурида hуубад.

«Первомайский» совхозой дирекциин, парткомой зүгhөө Д. Н. Санжиев амаршалжа, баяр хүргөөд, Хүндэлэлэй грамотанүүдые, үнэтэ бэлэгүүдые үбгэдтэ барюулба. Нүхэдэйнь зүгhөө сэдьхэл уярма үгэ хэлэгдэжэ, дурасхаалта бэлэг үгтэбэ.

Саашадаа hонирхолтой концерт хүндэтэ ветерануудта зорюулагдан харуулагдаба. Дуу дуулагшадай, хатар гүйсэдхэгшэдэй забhарта тобшохон удхатай үгэ хэлэлгэн болоно. Хөөрхын ветерануудай зүгhөө Жиимбиев Бальжинима Санжиевичта үгэ үгтэбэ. Энэ ветеранай үгые хүнүүд ехэ hонирхожо шагнаба. Тэрэнэй үгэ соо hургаал заабари болохоор удхатай бодолнууд олон hэн. Тимэшье байнгүй аргагүй. Бальжинима Санжиевич болбол урагшаа hанаатай, хамтын хэрэгтэ ходоодоо оролдон ябадаг, hайн юумые дэмжэдэг, муу юумэ өөhөөрөө hаа, шүүмжэлэн заhалаг жэшээтэ хүн ха юм.

Тиихэдэ Д-Н. Г. Гунзыновай ехэ басаган багшаар хүдэлдэг. Тэрэ үдэшэ нүхэртэеэ урагшаа гаража, амаралтада үдэшүүлжэ hуугшадые амаршалха зуураа, эсэгэдээ хандажа:

— Долоон үхибүүдэйтнай зүгhөө, баабай, танаа халуунаар амаршалнаб. Улаан сурба бидэнээ үргэжэ, hургажа, хүн болгооб. Эрдэмдэ, ажалда hургаат. Үглөөгүүр бодоходомнай, ажалдаа ошоhон байгша бэлэйт. Үдэшэ орой ажалhаа ерэгшэ hэнта. Нэгэшье шэрүүн үгэ дуулгангүй, энхэрэн хүмүүжүүлэгшэ бэлэйт. Мүнөөшье таянhаа hураха юумэ олон байдаг. Баабай, hайн амарагты, — гэбэ.

Б-Ц. Дугаржаповай ехэ басаган Диршима баhал нүхэртэеэ гаража:

— Эжымнай наhа баража, эсэгэмнай зургаан хүүгэдтэй үлөө бэлэй. Бидэнийе үншэрөөнгүй, бэрхые дабажа, бултыемнай хүмүүжүүлэн, ажалда hургажа, ехэ болгоо. Ажалдаа ходо оролдон хүдэлхыень харагша hэмди. Бидэнийе ажалда дуратайгаар hургаат. Баяр хүргэнэбди. Амаршалнабди, — гэбэ.

Энэ үдэшэлгэдэ хабаадагшадые hүүлдэнь столдо урижа, талхаар баригдаhан амтата эдеэ, шанаhан талха, урмэ, зөөхэй табижа хүндэлбэ. Һүтэй сай, дуратайшуулда аарсан аягалагдаба.

Архигүйгөөр, эмхитэйгээр үнгэргэгдэhэн тэрэ hайндэр бултанда hайшаагдажа, шэнэ заншалай hайхан жэшээ гэжэ олоной зүгhөө сэгнэгдээ. Хүгшэд, хүүгэд булта урматай, баяртай тараа hэн.

Цокто НОМТОЕВ.

Номой тал

«ЛЕНИН, БУРЯАД ОРОН»

БУРЯАД ороной хүгжэн hалбарха талаар В. И. Ленинэй ямар нүлөө үзүүлhые харуулhан библиографическа номые М. Горькийн нэрэмжэтэ республиканска научна библиотекэдэ хэблэжэ гаргаhан байна. Тэрэнь «В. И. Ленин, Буряад орон» («Владимир Ильич Ленин и Бурятия») гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Заабариин энэ ном хадаа партийна, комсомолой эдэбхитэдтэ, пропагандистнуудта, агитаторнуудта, лекторнуудта, дунда hургуулиин багшанарта ба бусад уншагшадта зорюулагданхай. Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа, тэдэнэр энэ номые хэрэглэжэ болохо байна.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд И. В. Айзина, М. Л. Дондубон, Е. Н. Жамбалова гэгшэд номые согсолон найруулаа. Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай доцент М. Я. Серебряная — номой редактор. Түүхын эрдэмэй доктор, тус институдай профессор Б. Б. Батуев зүбшэл заабари үгэжэ, ехэ туhа хүргэhэн байха. Тиигэжэ тус ном научна гүнзэгы үндэhэтэй болоо гээшэ.

Иимэрхүү номуудые ондоо тээхи библиотекэнүүд гаргадаг юм. Нэрлэбэл, «Ленин болон Сибирь», «Эрхүүгэй ленинина», «Ленин Забайкали тушаа» гэhэн номууд далаад онуудаар гараhан байна. Буряад оронтой холбоотой асуудалнууд эдэ номууд соо hууриия олоhон байгаа юм.

Буряад ороной түүхэдэ хабаатай үйлэ хэрэгүүдые, баримтануудые харуулhан В. И. Ленинэй зохёолнууд шэлэгдэжэ, ном соо харуулагдаа. Тиихэдэ Ленинэй зохёолнууд буряад хэлэн дээрэ оршуулагдан, республика доторнай олон удаа хэблэгдэhэн шуу. Тэдэнэр баран заагдаа. Мүн баhа В. И. Ленинда ажалшадай бэшэhэн бэшэгүүд, тэдэнтэй уулзаhан хүнүүдэй дурсалганууд, монографинууд, статьянууд, очеркнууд, репортажнууд заагдаа. Ильич багша тухай домоглоhон буряадуудай аман зохёолнууд, уран зохёолой зүйлнүүд ороо. Бүхы дээрээ 227 нэрэ ороhон байна.

В. И. Ленинэй Буряад оронтой холбоо барисаатай байhые гэршэлhэн документнүүдэй согсолборинуудай заагдаhаниинь гүнзэгы удхатай. Жэшээнь, «Сибириин ажалшад — В. И. Ленинда» гэhэн согсолбори уншагшадта дурадхагдана. Ильич багшын Буряад оронтой холбоотой байhые харуулhан 40 документ нэрлэгдэгшэ ном соо ороhон байна бшуу. Тэдэнь юуд бэ гэхэдэ, амаршалганууд, телеграммануд, бэшэгүүд, суглаанай тогтоолнууд, шиидхэбэринүүд, митингнүүд тухай мэдээсэлнүүд. Дурсагдаhан эдэ зүйлнүүд хадаа манай ажалшадай Ильич багшадаа инаг дуратайгаар хандадаг байhые гэршэлнэ.

Ном соо оруулагдаhан материалнуудые тематическа 7 бүлэг болгожо, согсологшод тон зохидоор хубаарилhан байна: «Вождь, багша, хани нүхэр», «Совет засагай түлөө», «В. И. Ленин хадаа буряад автономито үндэhэн засаг түрые зохёон байгуулагша», «Буряад орон тухай Ленинэй үгэ», «В. И. Ленинэй өөрынь библиотекэдэ» — Буряад орон тухай номууд, «Ленин — манай ажабайдалда», «Аман Үгэдэ, уран зохёолдо, искусствада В. И. Ленинэй образ».

Алишье бүлэгыень абажа харахада, угаа hонин байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээ болгон, Ленинтэй уулзаhан, хөөрэлдэhэн хүнүүд тухай литература «В. И. Ленин — манай ажабайдалда» гэжэ бүлэгтэ оруулагданхай. Революцида наhаяа зорюулhан олонхидынь — Буряад орондо Ленинэй сурталай дэлгэрэн мандахын түлөө тэмсэhэн зон. Тэдэ хэд бэ гэхэдэ, И. В. Бабушкин, В. Курнатовский, А. И. Буйко, В. М. Серов, А. П. Вагжанов, В. А. Чащин, М. М. Сахьянова, М. Н. Ербанов, И. А. Ильин, П. П. Шекунов, Ф. Р. Коняев, Ж. Б. Батоцыренов болон бусад. Партиин зарим ажал ябуулагшадай дүрэ зурагууд ном соо үгтэнхэй.

Энэ номой яажа согсологдоhон тушаа, методическа гурим тушаа оролто үгэ соонь тодорхойгоор бэшэгдэhэн байна.

Гэхэ зуура энэ номой зарим тэдэ дутагдалнууд тушаа тоготолтой. «Ленин, Буряад орон» гэhэн темээр В. И. Ленинэй зохёолнууд болон бусад материалнууд ямар гуримаар шэлэгдэhээшэб гэжэ оролто үгэ соohоонь гүйсэд ойлгохын аргагүй байна. Али нэгэ документын хэр зэргэ сэнтэй байhые яажа тодорхойлhон болонобі? Ленинэй орденоор шагнагдаhан нүхэдтэ хабаатай материалнууд тушаа баhал иимэрхүү асуудал гараадхина. Гэхэ зуура Ленинэй орденоор шагнагдаhан бүхы хүнүүд тухай мэдээсэлнүүд гүйсэд үгтөөгүй гэжэ ажаглагдаа. «В. И. Ленинэй Кремльдэхи библиотекэдэ — Буряад орон тухай номууд» гэжэ нэрлэгдэhэн статьягаа хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор А. А. Белоусов 1970 оной январиин 14-дэ «Правда Бурятии» газетэдэ толилуулhан юм. Зүгөөр тэрэ статья энэ ном соо юундэ заагдаагүй гээшэб!

Ном соо дурдагдаhан материалнуудые элирүүлхэ талаар хэрэглэгдэhэн анхан зохёолнуудай спискые хабсаргалта болгон оруулаа hаа, hаалта болохогүй hэн гэжэ hанагдана.

Гэбэшье шэнжэлэгдэгшэ номой удха шанар ехэ байна гэжэ үшөө дахин онсолхо байнабди.

Р. АЖЕЕВА,
Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдай библиотечнэ факультедэй декан, педагогическа эрдэмэй кандидат, доцент.

Р. МОДОГОЕВА,
соёлой институдай библиографиин кафедрые даагша, педагогическа эрдэмэй кандидат, доцент.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЕЭС-эй СЕССИИН ДҮНГҮҮД

БРЮССЕЛЬ. Хэрбээ Вашингтоной зүгhөө хайлалта харшалалтын хэмжээнүүдэй абтаад байгаа hаань, «юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудта американ эд бараа гаргажа худалдалгые хаhаха тухай hанамда дурадхалые «бага Европын» арбай хоёр ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд ЕЭС-эй Министрнүүдэй Советэй эндэ болоhон сессиин түгэсхэлдэ hайшааба.

«Юрэнхы дэлгүүртэ» Испани болон Португалиие нэгэдүүлхэдээ, США-да «таарамжагүй» эрхэ байдал тогтоohоной түлөө Рейганэй захиргаанай зүгhөө хашалта харшалалтаяа улам үргэдхэхые hанаашалhанайнь түлөө ЕЭС-эй оронуудай дипломатическа албан зургаануудай толгойлогшонор нимэ хэмжээнүүдые абаха баатай болоhон байгаа.

РАУ СОВЕТ ЖУРНАЛИСТНУУДТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

ДЮССЕЛЬДОРФ. «Байгша оной январиин 15-да хэлэhэн Мэдүүлгэ соогоо, мүн СЕПГ-гэй XI съезд дээрэ хэлэhэн үгэ соогоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой оруулhан ядерна буу зэбсэгүүдые хүряаха, мүн юрын зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые нилээд хороохо тухай СССР-эй дурадхалнуудые ФРГ-гэй социал-демократнууд hайшаан дэмжэнэ. Эдэ үүсхэлнүүд ядерна буу зэбсэгүүдые хороохо талаар эгээл үргэн хэмжээнэй дурадхалнууд болоно», — гэжэ Хойто Рейн — Вестфали гэдэг газарай премьер-министр Й. Рау бүлэг совет журналистнуудтай эндэ уулзахадаа мэдүүлбэ. Ерэхэ жэлэй эхиндэ бундестагта болохоор байhан hунгалта дээрэ тэрэ СДПГ-hээ ФРГ-гэй федеральна канцлерай тушаалда кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн байна.

Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй Женевэдэ болоhон уулзалга уласхоорондын байдалые hайжаруулха талаар этигэл найдал хүн түрэлтэндэ олгобо гэжэ Й. Рау хэлээ. Гэбэшье Женевэдэ болоhон уулзалгаhаа эхитэй үйлэ хэрэг, нэн түрүүн буу зэбсэгүүдые хороохо тухай асуудалнуудые шиидхэлгэ унжагайржа байна. Совет эб найрамдалта үүсхэлнүүд буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хүряаха асуудалнуудые шиидхэхын тула найдамтай үндэhэ hуури табиха ёhотой.

ИМАГТАЛ ӨӨҺЭДЫНГӨӨ АША ТУҺАДА

ТОКИО. Мүнөө болотор США-гай бүрин ээрхэжэ байдаг Номгон далайн урда хуби Вашингтоной зүрхэ сэдьхэлые ехээр хүдэлгэhэн, hанаааснь зобооhон зоно болоhонхой.

Американ сэрэгүүдэй национальна газар дайда хэрэглэлгые хизаарлаха гэhэн тус районой гүрэнүүдэй hэдэлгэйүүд нэн түрүүн Пентагоной hанаааснь зобооно гэжэ «Фар истерн экономик ревью» журнал батална. Ушарынь гэхэдэ, Номгон далайн урда хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха тухай хөөрэлдөөн үнихэнэй гаража байнхай. Номгой далайн урда хубиие ядерна буу зэбсэггүй зоно болгохо тухай тус районой 3 гүрэнэй hайшааhан договорой удха буурруулхые США ехэ оролдолго гаргажа байна гэжэ журнал тэмдэглэнэ. Ядерна буу зэбсэгтэй корабльнуудай иишэ тиишээ тамаралгые хизаарлахагүйн гэхэ гү, али стратегическэ хэлсээ холбооной баазануудые үсөөрүүлхэгүйн тула тэдэнэр Номгон далайн оршондохи оронуудые хашаха, харшалха ябуулгануудые үүдхэжэ байнхай. Хэрбээ ядерна буу зэбсэгтэй корабльнуудайнь ямаршье hаад түбэггүйгөөр Номгон далайн уhанай порууе эсэжэ ябаха эрхэтэй байгаа hань, энэ договорые Вашингтон Мэдэрхэ юм гэжэ США-гай гүрэнэй департаментда хэлэбэ ха гэhэн мэдээсэлнүүд хаанаhаашьеб дуулдажа, хэблэлдэ толилогдоhсн байгаа бшуу.

ҺАНАЛ НЭГЭТЭЙ БАЙҺАНАА МЭДҮҮЛНЭ

БРЮССЕЛЬ. Сандинис правительствые США-гай захиргаанай «дипломатическа, экономическа, мүнгэн hангай ба сэрэгэй талаар хашажа, харшалжа байhан ушарые» юристнүүд-демократнуудай уласхоорондын нэгэдэлэй (МАЮД) секретариат буруушааха зуураа, Никарагуагай арадай үнэн зүб тэмсэлтэй hанал нэгэтэй байhанаа мэдүүлбэ. Экономическа талаарнь амяарлажа, хашалта харшалалта үзүүлэлгын орёо хүндэ эрхэ байдалда революционно республикын правительство США-гай Тагнуулай түбэй захиргаанай зүгhөө зэбсэгжүүлэгдэжэ, тухираагдадаг контрреволюционно банданuудта эсэргүү дайшалхы ябуулгануудые хэжэ, үхибүүдэй үхэлые хороохо, үзэг бэшэггүйдэлгые усадхаха хэмжээ ябуулгануудые бодотоор бэелүүлнэ, гүрэнэй засагай демократическа институдуудые хүгжөөн бэхижүүлнэ гэжэ эндэ тараагдаhан тогтоол дотор заагдана.

Сандинис революциин нэрэ хүндые хухалхын тула хардалга гүрдэлгэнүүдые үүдхэжэ, гурбан миллион хүн зонтой энэ багахан орон дэлхэй дээрэхи эгээл хүсэтэй империалис гүрэндэ «аюул тохёолдуулна» гэжэ уласхоорондын олониитые этигүүлхые оролдодогынь ой ухаанда орошогүй байна гэжэ МАЮД тэмдэглэнэ.

ВАШИНГТОН. США-гай мүнөө ябуулжа байгаа ээрхэг түримхэй политикые буруушааhан жагсаал Сагаан байшангай дэргэдэ болобо.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: буруушаалай жагсаалда хабаадагшад.
ТАСС-ай фото.

ШЭНЭ КОНСТИТУЦИИН ПРОЕКТЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭХЭ УРЯА

МАНАГУА. Никарагуагай Национальна ассамблейн түрүүлэгшэ Карлос Нуньес Шэнэ Конституциин проектые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадахыень ороноойнгоо ажалшадые, бүхы политическэ хүсэнүүдые уряалба. Энэ зүбшэн хэлсэлгэ майн 18-да эхилхэ юм. Энэ үдэр Никарагуагай хүн бүхэн республикынгаа Үндэhэн Хуули тухай hанамжаяа хэлэхэ аргатай болохо байна.

Проектые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэ ороноойнгоо ерээдүйе шиидхэлгэдэ никарагуагайхидай эрхэтэн ёhоной, патриотическа хараа бодолой гэршэ жэшээ болохо байна гэжэ К. Нуньес эндэ үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Никарагуада эсэргүүгээр Холбоото Штадуудай сэрэгэй, политическэ ба экономическа ээрхэг түримхэй ябуулгаяа улам үргэдхэжэ байгаашье hаань, Сандинис правительство ороноойнгоо түүхэдэ шэнэ, түрүүшын бодото демократическа Конституци зохёожо абаха үүсхэл гаргаа hэн.

Гэхэтэй хамга Никарагуагай арад зоной олонхиинь революциин политическа, социальна ба экономическа гол туйлалтануудые, тэрэнэй арадай, империализмда эсэргүү, демократическа шэнжэ шанарые батадхаха уялгатай Конституциие зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гэhэн революционно правительствын уряае никарагуан арадай диилэнхи олонхиин дэмжэжэ байхадань, зарим оппозиционно партинууд зорюута hаад хэхэ хараа бодол баримталан бэелүүлнэ.

НОРВЕГИИН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

ОСЛО. Норвегиин премьер-министр Г. Харлем Брундтлан правительственна мэдүүлгэ хэхэдээ, дотоодын болон гадаадын политикын талаар правительствынгаа бэелүүлжэ байдаг хараа шэглэлые найруулба. Ороной парламент дээрэ (стортинг) зүбшэн хэлсэhэнэйнгээ hүүлээр энэ документ саашанхи жэлнүүдтэ кабинедэй бэелүүлхэ ажал ябуулгын үндэhэ hуурида табигдаха байна.

Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар Норвегиин хараа бодолые олоной дунда ойлгуулгада мэдүүлгэ соо гол анхарал хандуулагдана. Уласхоорондын харилсаа холбооe хүгжөөхэ талаар правительствын оролдолго гаргажа байhаниинь тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ. «Советскэ Союзтай бүтээмжэтэй hайн харилсаа холбоо тогтоолгодо ехэ анхарал хандуулагдана»; шахардуу шанга байдалые hуларуулхын түлөө, ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхээр бэлэн байhанаа мэдүүлнэ. ООН-ой политическэ ба мүнгэн hангай асуудалнуудые дары түргөөр шиидхэхын, уласхоорондын харилсаае аша үрэ ехэтэйгээр эмхидхэхын тула эмхиие бэхижүүлхын түлөө правительство тэмсэнэ. Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха гэhэн hанал бодолдо hайнаар хандадаг байhанаа тэрэ батална.

УЯНГАҺАА

Цырен-Дулма Дондокова

Сумоохон гэшхэсэдэл адли
Шүлэгэйнгоо үгэдэ шуналтайб.
Сагайнгаа дулоор бадарһан
Шамдаа, дүүхэй, дуратайб.
Сахилгаа зангидажа, дүүхэй,
Шамай, шамай магтаһайб.
Магта гэмэш шадабаряраа,
Мянган мушэдоор гэрэлтүүлнэш
газараа.
Үй түмэн одод һүнине
Үдэр болгожо шадахагүйн,
Эхын энхэрэл доторой харанхые
Элшэтэ нарандал гэрэлтүүлжэ шадаһал.
Иимэл хадаа, дүүхэй,
Эхын шэдитэ нараар
Элшэтүүлэ, гэрэлтүүлэ дэлхэй!
Хүрьһэтэ түрэл бүмбэрсэгөө
Хүл доогуур мухарюулхагүйн түлөө
Бүүбэй шэнги
тэбэреэд бай. Эхэ,
Этигэнэ шамда хүн түрэлтэн!
Эхилэ үлгынгөө дуу,
Ашата шинии аялга доро хүн хүү
алхалха амгалан тээшээ,
Атомна аюулһаа сараха дэлхэйгээ!

* * *

Набша сэсэг —
Нарата дэлхэйн шэмэг лэ.
Нангин һэшхэл —
Наһанай заяанай шэмэг лэ,

* * *

һэшхэл сабатайш бэшэ,
Иишэ тиишэнь эюулхэгүйш,
Үгы тиигээш хадаа
Үнэн сэхэ хэмжүүртэй.
Хэмжүүр соогоо энэ байгаа һаа,
Хэды ехэ удхатайб.
Хэр магад дундашаг һаа,
Хэды ехэ гэмшэлтэйб.
Энээн тухай бодожо үзэлтэй,
Бодохогүй болбол бэрхэтэй.
Үноохил толгой дээрэ энэ
Үбшэнтэйгөөр бууха гэжэ мэдээтэй.

* * *

Ордоһонойнгоо
ороогүйдэ,
Онсо бодолой
олдоогүйдэ
Уянгата мүр
холбоном гэжэ,
Ухаа ойгоо
бү зобоо,
Дуршэлтэй дархан
тоншо тоншоһоор
Дүрбэн хана
бодхоодог.
Дүрбэн хананай
мүлы мүлһөөр,
Утаа гараха
болоторнь,
Ураяа, дуулаяа,
шадабаряа, шанараа
Баранниинь эндэ
нээжэ,
Нарһа, шэнэһэ
хөөлэжэ,
Намтараа эндэ
бэшэдэг.
Шэнэһэн гэр
бариһан шэнги,
Шиннишье дэбтэр
инжэл бүтэлтэй,
Энэ хоёр бүтээлэй
алинииньш алин гэшэгүй,
Хүнэй амидаралай
хубинь боложо үгэнэ.
Дуршэлтэй дархан шэнги
тоншо тоншоһоор
Дүрбэнш мүр бүтээбэл,
дүрбэн хана ха юм.

* * *

Үдэрнүүд үнгэрнэ,
һүнинүүд...
Үнгэрнэ эдэ
алхамуудым абан.
Үдэшэн зогсоном
миин лэ харан...
Һанаад үзэхэдэм,
алхамууд соом
һанаашархал, хабам
ошоол...
Ошоол алхамуудни
бусалтагүй,
Орхёод газараа
ошоол...
Алхамуудни
далинууд һэн даа гэжэ,
Арайл оройтожо
ойлгобоб.

ЭХЭ, ЭСЭГЫН ЭЛБЭГ ДЭЭРЭ

ХҮБҮҮД, басагадаа муу ябаһай гэжэ һанаха, хүсэхэ эхэ, эсэгэнэрые дэлхэй дээрэ олохонь гайтай хаш даа. Тиимэһээ эхэ, эсэгын үнжэгэн зөөлэн мэдэрэл, тэдэнэй хизааргүй ехэ дуран, мэхэхэй үрин сэдьхэл тухай олон юумэ эндэ шашаһанай үлүү хаш.

Үхибүүдэй бага байхада, ехээр һанаа зоболтогүй байдаг гэжэ хүн зон хэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье тиимэрхүү хаш.

...һая нэгэ танил хүнтэеэ уулзааб. Тэрэмни яһала һанаагаа зобонхой, бодолдо хатанги ябаба.

— Зай, ямар байнаш даа? Бэе һайн гү? — гэһэн заншалта асуудал табигдаа һааб даа.

— Ямар гэхэ юм даа! Юрэдөө хүбүүгээ айл болгообди, — гэжэ тэрэм ямаршьеб нэгэ залигүйгөөр, уруу дуруулагаар хэлэбэ.

— Оо! Айл болгожо амараа ха юмши! — гэжэ би хүсэбэб. Тэрэмни намайе гэнтэ таһа дүүрэбэ:

— Юу хэлээ гээшэбши? Өөрөөшье үхибүүтэй хүн ха юмши? Зобошоод ябанаб.

— Ябаш?

— Хүбүүнэйхимни... Бидэшни гурбан таһалгатай байраа андалдажа, нэгэ таһалгатай байрада тэрэнээ оруулаабди. Аягашанагаа, диван, кухнин гарнитурһаа эхилээд, абаха юумэмнай дууһанагүй. һайн холодильник бэдэржэ ябанаб. «Бирюса-17» гээшыень бэдэрһэм олдоногүй...

— Бухы юумыень гансата түхеэрхэеэ һанаа хүн гүш? Өөрөө яажа айл болоо һэмши? Шамайе Сэсэгтэй айлай гэртэ оруулхадамнай, хоёр хайрсагһаа, обоо хүбөө номһоо бэшэ ондоо зөөри үгы һэмнайт. һананзгүй аалши?! — гэжэ залуу наһаяа дурдабаб.

— Саг ондоо болоо. Бидэшни тулюур үедэ өөдөө болообди. Манай үзөөгүй юумые үхибүүднай үзэг лэ, эдеэгүйемнай эдиг, үмдөөгүйемнай үмдэг. Нэгэ наһан ха юм. Үхибүүдһээ гамнаад, хэндээ мүнгэеэ үгэхэмнайб? — гэжэ нүхэрни шуухираад, һайн холодильник бэдэрхээр магазинууд тээшэ алхалшаба.

АЖАҺУУДАЛ, байдалнай жэлһээ жэлдэ һайжарна. Манай Эхэ ороной социологуудай тооложо үзэһэнэй ёһоор, 18—28 наһанай хүнүүдэй хэрэглэмжын эрилтэнүүд угаа ехэ. Зарим залуушуул һайн эдеэлээд, тээ дундууршаг хубсалаад ябахаяа муудa, адагта тооложо, дан үнгэрмэ ехэ эрилтэнүүдые табидаг байха юм. Тэдэнэй олонхинь өөһэдөө мүнгэ олохо хүсэд үрдеэгүй. Теэд баян бүдүүн гэртэхиндээ найдажа, юушье абахаар бэлэн, энэ тэрэнние гэжэ эридэг, арга боломжоодоо хүрэшэгүй юумэндэ һанаархадаг байна бшуу.

Саг ондоо болоо гээдэби. Аха классуудта һурадаг басагад үнэтэй сэнтэй сабхи үмдэнхэй эшэхэлэлдэнэ. Тиихэдэнь эхэнь хүушарһан, моодоһоо гараһан гутал үмдэнхэй хажуудань ябана. Студент «Жигули» машинаараа лекцидэ ерэнэ. Үгышье һаа, зургаадахи, долоодохи классай хүбүүхэн арһан «дипломатка» барихай алхалхадань, досдагар хара, энэ тэдэһээ хэлсаршаһан сүүмэх барилан эсэгэнь хойноһоонь гэшхэлхэ юм.

Хүн зомнай баян дэлгэр ажаһууна. Үхибүүдтэе юушье абажа үгэхэ, ямаршье хубсаһа үмдэхүүлхэ шадалтай болонхой аб даа.

Теэд... Теэд гэээшэмнай эндэ бии. Хара багаһаа хойшо бэлэн юумэндэ дуратайгаар, абаха, эдихын хойноһоо ябахаар һураһан үхибүүн хожом ехэ болохоодоо, ямар нюдөөр энэ дэлхэйе хараханб байна?

Минии нэгэ танил хүбүүн дээдэ һургуулида Москвада һуража байгаад, зунай амаралтада ерээд:

— Намдаа тиимэ нэгэ халтуурна ажал олохо үгы. Хоёр һара соо һайсахан олзо хэжэхэрхиһүү. Багаар хүлһэеэ гоожуулаад, ехээр мүнгэ олохо арга бии гээшэ гү? — гэжэ намда хандаба.

Хори хүреэдүй хүнэй гэнтэ иигэжэ хэлэхэдэ, сошожо абаһан бишье гайхаһандаа гэхэ гү, али дан сэхэ, убайгүй асуудалда «оборготоһондоо», юушье хэлэжэ шадабагүйб.

...Эхэ эсэгын элбэг баян дээрэ эрхээр өөдөө болоһон хүбүүд, басагадай ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ, олондо хүндэтэй хүнүүд болохонь бэрхэтэй байдаг хаш. Тэдэнэй заримань архи тамхинда оронхой гү, али хаагууршьеб ажал хэнгүй, «ута солхооб» бэдэржэ ябадаг.

Айл болоһон олонхи залуушуулые хаража үзэхэдэ, һонин баримтанууд гаража ерэхэ юм. Жэшээлхэдэ, айл болохынгоо урда тээ яажа һууха, ямар мүнгэ тангаар хоолойгоо тэжээхэ, хубсаһа хунар абаха тухайгаа оройдоошье бодожо үзөөгүй хүбүүд басагад олон байна.

Красноярск хотодо һурадаг байһан хүбүүн басаган хоёр хамтарбабди гэжэ гэртэхиндээ гэнтэ дуулгаһан юм. Тэдэ хоёр мединститудай 1-дэхи курсда һуража ябаа.

— Үгы, нэгэ жаа хүлеэгыт. Хүүлиин наһаншье хүсөөдүй ябаналта. Тиигээд яажа хоолойгоо тэжээхэ, хубсалха хоёр гэшэбтэ? — гэжэ түрэлхинь нэгэ хүнэй һанаагаа зобохоодо, басаганиинь улагад гэбэ ха:

— Танай ямар хэрэг байгаа юм? Эхэ эсэгэмнай бии ха юм!

Залуушуулай зариманиинь гэр бүлэ болохо дээрээ ерээдүйн байдал тухайгаа балайшье бодожо үзэнэгүй ха. Тэдэнэй олонхинь иигэжэ тоолоно: «Эхэ эсэгэ хоёр бии хадаа туһалха ёһотой. Юунэй түлөө бидэнэй түрөө юм, юунэй түлөө эдэ болотормай тэжээгээ юм».

Нүхэд, иимэ мэдүүлгэ һэнгэрүүр, һэшхэлгүй, хара бэеэ харанан хүнэй хэлэһэн үгэнүүд гэжэ һанахат. Үгы даа, иимэ мэдүүлгэ хэдэг залуушуултай үсөөн бэшэ уулзахат, ушархат. Бодожо үзэмөөр...

ГЭРТЭХИН, эхэ эсэгэнэршье ондо ондоонууд байдаг аб даа. Тэрэшье мэдээжэ. Залуу бүлын ядажа, тулижа байхада, тэрэниие хүйтөөр хараад, ямаршье туһа хэнгүй ябадаг гэртэхин бии гү? Үсөөншье һаа, бии.

...Нэгэ гэр бүлые би мэдэхэ һэм. Ямаршьегүй юрын айл. Үбгэ, һамган хоёр ажал хэжэ һураһан, хүн зондоо хүндэтэйнүүд. Теэд ехэ хүбүүнэйнгээ һамга абахада, иигэжэ эсэгэнь хэлэһэн юм гэдэг:

— Хүбүүн, иигэһээр хүл дээрээ гарана аабзаш. Дүүнэршни байна. Арга хургаяа олоод, ажал хэжэ, урдахияа хаажа туршыш даа. Эхэ эсэгэшьегүй хүнүүд ябадаг.

Залуу, һая бүлэ болоһон айлай ажабайдал эли аб даа. Бухы юумэн хэрэгтэй. Үхибүүнэй түрэхэлоор үбгэнэй ганса салин дээрэ һууха болоогдоо. Мүнгэн ходо дутаха. Танил талаһаашье, нүхэдһөөшье урьһаар абалган оло дахин болохо даа. Теэд яахабши, амяараа гараһан айл гээшэ ха юм.

Хэдышье тэдэнэй тулижа, ядажа байгаашье һаа, эхэ эсэгэ хоёр туһалхаяа ерээгүй.

— Хүн гээшэшни нэгэ бага зобоходоо, юумэ ойлгодог юм даа,— гэжэ хүбүүнэй эхэ нэгэтэ бэридээ сэсэрхээ хаш.

Тэрэ гэһээр яһала олон жэл үнгэрөө. Үноохи эхэ эсэгэ хоёрнай пенсидэ гаранхай. Эгээл бага басаганиинь тэдэнээрээ үлэнхэй.

Нэгэтэ тэдэнэйдэ ороходомни, хүбүүнэй эсэгэ иигэжэ гомдожо һууба:

— Хоёр хүбүүднай манайдаа ородоггүй даа. Тэдэ яндан һамгадай гарта орошоод, эхэ, эсэгээ мартажархиха тулюур лэ үхибүүд байна.

Тэрэнииень дуулажархиһан бага басаганиинь (хори гаража ябаһан хүн) ехээр сухалдаба:

— Аба, юун гэжэ хэрэггүй юумэ хэлэжэ һууна гээшэбта? Саг соонь тэдэнэдэ туһалдаг, саана нааша гүйлдэжэ һаа хуурдаа һаатнай, тэдэтнай гомдохогүй һааб даа.

— Шинии хэрэг эндэ үгы! Тэрэ Цэрэндэ машина абажа үгэхэм гү гэхэдэм, таһа арсаһа һэмнай. Зай, хүрөө!

— Танай харамнажа байжа абажа үгэһэн машинаар яба гэшээб?

Эсэгэ басаган хоёр үнэнхэ ёһоор тооцолдошобо. Би юрэдөөл түргэхэн саашаа болоходоо, иигэжэ бодоо һэм: «Хатуу харьядаар өөдэнь болгоһон үхибүүдшни баһал иимэ байха юм байна. Юу таринаш тэрээнээ хуряахаш гээшэмнай зүбтэйл хаш даа».

Иимэ түрэлхид үсөөн аб даа гэжэ дахин дабтанаб. Теэд нюдэ балай, дан үнгэрмэ ехэ анхарал гээшэмнай заримдаа еша үрэтэй бэшэ, аюултай байдаг бэшэ гү?

Улаан-Үдэ хотодо нэгэ айл ажаһуудаг. Ори гансахан хүбүүтэй. Тэрэнь дан эрхэ байһан юм. Хара багаһаань хойшо эхэ эсэгэ хоёрын тэрээнээ эрхэлүүлэ эрхэлүүлһээр дан үнгэрүүлжэрхёо гэжэ һанахаар юм. Тэрэ хүбүүниинь үшөө һургуулиин шаби ябахадаа, мопед унаад гүйлгэхэ. Арбадахи класс арай шамай дүүргээд, Зүүн-Сибириин технологическа институтда «хушуугаа хэбэ». Баярлаһан эхэ эсэгэ хоёрынь хахад жэл үшөө һуража үрдеэгүй хүбүүндээ «Лада» автомашина абажа үгэбэ.

Уданшьегүй эрхэ ганса хүбүүниинь архиин һогтуугаар «Лада» машинаараа гүйлгэжэ ябаһаар, харгын годирхойдо хүмэрижэ унаад, можо сэмгэеэ хухараа. Эдэгэжэ хүл дээрээ гараһанайнгаа һүүлээр үноохил «хара уһаяа» һамнаа. Институдшье орхигдоо. Хэды дахин һамга абаа. Эхэ эсэгэ хоёрынь эрхэ ганса Юрэдээ кооперативна байра абажа үгөө. Теэд архинша, тамхинша үбгэеэ һамганиинь тэрэ байһаһаань намнажа гаргаа. Намнаашьегүй юм, аб даа, сүг хамта һууха аргагүй болоо юм ха. Мүнөө тэрэ эрхэ хүбүүн һүүлшын һамган басаган хоёртоо байраяа орхёод, наһатай болоһон эхэ эсэгындээ ерэнхэй. Нэгэ газарта тогтожо удаан хүдэлдэггүй, эндэ тэндэ дойбод сохижо ябадаг.

Дан үнгэрмэ эрхээр тэнжээһэнэймнай «аша үрэнь», хойшолонгынь эндэ харагдана бэшэ гү?

ҮХИБҮҮДЭЭ эхэ ...

үнэн дээрэ юун бо... Байгаалиин табисуур бэ... би заяанай, ажабайдал... лаан гү? Бэшэ.

«Хүнэй мүнгэ тоолоод найб?» гэжэ үргэ амата... хүн эндэ хэлээд орхиго... үгэнүүдшье дуулдахал... гүй:

— Үхибүүдтээ эхэ... юугээшье үгэжэ, дам... байхада, хэндэ ямар та...

— Иимэ баян бүдүүн... эсэгэтэй байһан тал... үхибүүд гээшэ гүб да...

Эхэ, эсэгын элбэг дээр... шалһан хүнүүд үнэн... гэртэхинэйнгээ зөөри... бэшэ, общественный хүзүү... рэ сэнгэһэн улад болож... юм. Эндэмнай социал... «Хүн бүхэнһөө шадаб... зэргээр, хүн бүхэндэ аж... зэргээр» гэһэн гол ёһо... дэгдэнэ ха юм. Эх... суглуулһан баян зөөр... юумэ хэжэ хүлһэ гар... эршэ хүсэеэ зангидаа... луушуулда ажалаар ол... олзо барюулагдана ба... Тиимэ даа.

Өөрынгөө олоошье... эдлэжэ ябадаг социал... ушар хадаа манай общ... элүүр энхэ байдалай эр... хэсэл болоно. Теэд э... гын суглуулһан эд зөөр... гэ танга буруушагаар... эхилхэдээ, ажал хэхэе... хуурдаг, бэлэн юумэнд... ратай, хомхой хэнтэ... дые «хүмүүжүүлнэ» бэ... Тиигэнэ!

Бухы юумэн хэм... байхадаа һайн гэдэ... хэлсэдэг. Теэд ушар б... таарамжатай хэм хэм... олохонь нилээд хүшэр... даа. Тиибэшье тэрэниие...

Георгий ДАШАБ...

ТҮГЭСХЭЛЭЙ КОНЦЕРТ ЮУ ХАРУУЛААБ?

Буряадай гүрэнэй филармониин симфоническа оркестр концертнэ сезоноо түгэсхэбэ. Оркестрэй уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ, РСФСР-эй арадай артист Иосиф Айзикович коллективэйнгээ түгэсхэлэй концертые хүтэлһэн байна.

Республикын мэдээжэ композитор Виктор Усовичой «Шагтагалагдадаг вагон соо болоһон шаг шууяан» гэһэн шог ёгтото, ганса хүнэй хабаадалгатай оперо шагнагшадта түрүүшынхиеэ дурадхагдаа. М. Зощенкын рассказуудай удхаар тус зүжэгэй либреттые А. Черкизов бэшэһэн юм.

...Хорёод онуудтахи Ленинградай үйлсэнүүдээр ходорхойхоноор табилуулжа ябаһан трамвайн шагтагалагдамал вагон соо шууяатайхан үйлэ хэрэгүүд болоно. Гүрэнэй транспортдо мүнгэ түлэнгүй һууха дуратай Тимофей Васильевич баһал миинтээр ябажа ябатараа, кондуктортай уулзашаба. Баярлаһан гээшэнь баггүй — зээ хүбүүн Серёгонь кондуктор болонхой ябаба бшуу. Теэд эрэнь яла түлэхые дурадхаа... Тэрэнэй удаа үлхэлдэн нгэрһэн сатирическэ хэдэн эгдэлдэ бусад геройнуудтай танилсанабди. «Түрэһэн нагасаһаань түлөөһэ эрихэшни бы-ы?!» — гэжэ Тимофей Васильевич түйлай ехээр сухалдаад, хараал шэрээл табибашье, «халааһаяа уудалангүй» вагонһоо буушаха юм.

Шог ёгтото удхатай хүгжэм найруулхадаа, шадамар байһанаа В. Усович хүсэд гэршэлбэ. Энээнһээ урид «Антики» гэһэн бүлэг дуу бэшэхэдээ, энэ шадабаринь баһал харагдаһан юм.

Оперно театрай дуушан, республикын габьяата артист Григорий Багадаевта олон хүнэй образуудые гансааран байгуулхань хүшэр байгаа. Хүдхэ нагаса, хэрүүлшэ хүгшэн гэхэ мэтэнүүдые ямаршье гурим, хубсаһа хэрэглэнгүйгөөр артист бидэндэ харуулха ёһотой байна бшуу. Композиторай һанал, бодолые Г. Багадаев гүйсэд ойлгожо, партияа тон зохидоор, сог залитайгаар гүйсэдхөө. Бухы образууд ялас гэмэ хурсаар гаргагдаагүйшье һэн гэлэй, зүгөөр нютагай композиторай зохёолые олоной дунда дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ дуушанай абьяастайгаар хабаадаһые һайшаан тэмдэглэхээр байна. И. Айзиковичой хүтэлбэрилһэн оркестр уран нарииаар наадажа, дуушаниие һайнаар дэмжээ гэжэ хэлэлтэй.

Концертын хоёрдохи хубида буряад хүгжэм шэнхинэ. М. Фроловой «Арадуудай хани барисаан» гэһэн увертюрэ, А. Андреевэй симфониеттэ, Б. Ямпиловай, С. Манжигеевэй сюитэнүүд гүйсэдхэгдөө.

Буряад хүгжэмэй дабтагдашагүй өөрсэ шэнжые тодо һонороор дамжуулдаг, жэнхэни буряад аялгые даган бэшэгдэһэн зүйлнүүдэй эгээл сэнтэй шэнжые тайлбарилан харуулжа шададаг хүн байһанаа И. Айзикович үшөө дахин гэршэлбэ. Үндэһэн хээ, угалзануудтай үзэсхэлэн һайхан хибэс дэлгээһэн мэтээр, М. Фроловой «Арадуудай хани барисаан» гэһэн увертюрые оркестр гүйсэдхэхэ юм. Б. Ямпиловай «Симфоническа хатарнуудые» шагнахада, бүришье урматай. Удаанаар гүйсэдхэгдэдэг хубинуудайнь уянга түгэс аялгые, түргэн хубинуудайнь эршэтэй «гүйдэлые» дирижёр айхабтар зохидоор дамжуулжа шадана.

Иимэ һонин программатай концерт хотымнай харагшадта һаяшаг дурадхагдаа. Удхыншье, гүйсэдхэлгынша талаар тон һайн концертдэ зоной үсөөн ерэһэниинь лэ халагламаар байгаа. Манайшье оркестрэй, айлшан коллективүүдэйшье концертнүүдтэ хотымнай зон үсөөн ябана гэжэ мэргэжэлтэдэй тэмдэглэхые анхархаар болонхой. Хүгжэмэй училищиин, соёлой институдай хүгжэмэй отделениин студентнэр, багшанар яашана гээшэб? Иимэ концертнүүд, хүгжэмэй үдэшэнүүд нэн түрүүн тэдэниие һонирхуулха ёһотой бэшэ юм гү?

Симфоническа концертнүүдтэ хүнүүд ябаха ёһотой. Энэ хадаа филармониин хүтэлбэрилэгшэдэй һаяын сагта шиидхэхэ ёһотой шухала асуудал болоно. Энэ асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ бухы юумэн хабаатай: саг соогоо тараагдаһан соносхолнуудшье, программатай бишыхан саарһануудшье. Гол шухалань гэхэдэ, олоной дунда хүгжэм дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хабаатай бухы зон хамта оролдохо уялгатайбди.

О. КУНИЦЫН,
искусство шэнжэлэлгын эрдэмэй кандидат.

*

Хүнгэн,
солбон,
хурдан —
Хүүгэдэй дуратай бүмбэгэ
Сэхэ ерээд урдам
Сэсэрхэбэ юм гү —
пигэбэ:
— Өдоол дэбхэрхэ үемни,
Одото сагни орохонь,
Минии хани нүхэдни
Мехикэ хото мордохонь —
Шамбайшуул тэндэ
суглархань,
Шадал, хабаяа туршахань,
Өөрөө бишье зорихол һэм,
Хөөрэн дэгдэн ошохол
һэм...
Бүмбэгын энэ голхорол
Бүгэдэндэ ойлгосотой
сохом:
— Мексикэ
гээшэш холол,
Мэдэнэгүйш ши, — гэхэм
Тиигэнхаар эндээ
Дэгдыш,
Дэбхэрэн монсолзо,
Балшар бага үетэндөө
Баяр, наада асаралсыш!

Н. БУРМАКИНАЙ фото.
А. ЖАЛСАНОВАЙ шүлэг.

*

Будамшуу

«АРХЯА НЭРЭЭД, ТАМХЯА ҺОРООД...»

«АРХИДАЛГАТАЙ гам айрагүй тэмсэл ябуулха, хэлэй дүрбэн сагта һогтуу ябадаг байһан хүйхэршүүлэй уураг тархиие һоноржуулха хэрэгтэ та, Будамшуу, ямараар хабаадана гээшэбтэ? Һүүлэй үедэ хүдөө нютагуудта тэмсэл шангадажа, архиншадта бэрхэтэй болонхой. Гэбэшье зарим-зарим нютагуудта нюусаар архи нэрэдэг болонги. Архи нэрэлгэ хадаа хуули буса ябадал гэжэ тоологдодог, гэмтэй нюурнууд зэмэ амсадаг гэжэ тэдэнэр мэдэнэгүй гээшэ гү? Городтоо шэбээлээд һуунгүй, хүдөө нютагуудаар һайсахан ябыт, намагта хүхүүлһэн заримашуулые шэхэнһээнь татажа, наранай гэрэлдэ гаргажа, толгой дээрэнь булагай хүйтэн уһа адхажа, тэлэрүүлхэ ябадалдамнай туһалыт»,— гэжэ бэшэһэн бэшэг һаяхан абааб.

Бэшэг уншаһаар, битнай бэһээ шангадхаад, Бэшүүрэй районоор нёдондо ябаһанаа һанаандаа оруулбаб. Ажалай түрүүшүүл тухай бэшэхэ, алдар солыень дуудаха гэжэ ошоһон аад, архиншадые, архи нэрэгшэдые амаарнь хазаарлаха хэрэгтэ хабаадаа бэлэйб.

Калининай нэрэмжэтэ колхоздо ажалладаг байһан М. Е. Гуслякова архи нэрэдэг бэрхээг (аппарат) 1976 онһоо гэртээ дараад байдаг байһан байгаал. 1985 оной сентябрь һарада 25 литр брага нэрээд, Алташа һууриннай «аманда золтойшуулые» һэмээхэн хүндэлжэ байтараа, манда балшыса баригдаа һэн. 1985 оной декабрь соо Алташа һууриндa Бэшүүрэй районой арадай сүүдэй нүүдэл зүблөөн боложо, хуулиие эбдэһэн М. Е. Гусляковагай хэрэг харагдаһан байна. Эрхэтэн Гусляковагай зэмэ гүйсэд элирүүлэгдэжэ, 300 түхэригэй ялада тэрэ унаһан юм.

— Архяа нэрээд, тамхяа һороод байхадам, хэндэ ямар хамаатай гээшэб? — гэжэ бүдүүрхэн, брага зоргоороо нэрэжэ байтараа, Хяагтын районой сторож С. С. Борисов мүн лэ сүүдлүүлжэ, олоһон салингайнгаа 20 процентые гүрэндэ түлэдэг байхаар хоёр жэлэй баалалтын хүдэлмэридэ ябуулагдаа.

Худалдаха зорилготойгоор архи нэрэһэнэй түлөө 1-һээ 3 жэл хүрэтэр эрхээ хаһуулха, зөөрнеэ хуряалгатайгаар баалалтын хүдэлмэридэ ябуулагдаха, үгышье һаа, 500-һаа 1000 түхэриг хүрэтэр яла түлэхэ гэхэ мэтын зэмэ хууляар амсуулагдадаг болонхой гэжэ хүнгэн олзодо дуратайшуул мэдэжэ абаха зэргэтэй. Жэшээнь, үнөөхил Бэшүүрэй районой Елань һууринда ажаһуудаг пенсионерка Е. С. Новокрещенных брага нюусаар нэрэжэ худалдадаг байһанаа мэдэгдээд, горитойхон штраф түлэжэ гарасалдаа һэн.

— Наһатай хүн аад, нэрэ хүндээ һанахаяа яана гээшэбтэ? — гэжэ асуухада, тэрэ хүгшэн хэлэхэ үгэеэ олонгүй, улаан-ягаан-ногоон боложо, сүүдлүүлэгшэдэй һандали дээрэ уруугаа харан, пулаадайнгаа сасагуудые шэмхэлжэ һуугаа бэлэй.

Архиин хойшолон хэзээдэшье урматай һайн байгаагүй юм. Архи уугаад, тэрэнээ хотодоо шэнгээжэ шадангүй, шууяа гаргаха, хэрэлдэхэ, наншалдаха, аласалдаха ушарнууд үзэгдэдэг гээшэ. Тэрээншэлэн архи нэрэлгэ мүн лэ хэлэ амантай, хэрүүл шууяантай холбоотой байна.

Онсолбол, 2-дохи ТЭЦ-эй барилгын управлениин модошо дархан Николай Кушнарев гэртээ брага нэрээд, һамгантаяа, «Забайкальский» гэжэ ан үсхэбэрилгын совхозой аншан Г. С. Кидяевтай тэрэнээ уужа «сэнгэбэ». Аргагүй хүхюутэйгээр «брагалжа» һуутараа, манарһан нюдөөрөө һамган тээшээ юлыгөөд:

— Ши энээнтэй һайдалдаа гүш даа? — гэжэ Кидяев тээшээ тархяараа занган Кушнарев эрхирбэ. Тиихэдэнь:

— Ши нихэдээ яагаабши? Хиирээ гүш? — гэжэ нилээдгүй амаяа халаһан Кидяевынь нүхэрөө номгоруулхые һэдэбэ. Теэд жүтөөнэй «сагаан хин» брагын охинтой холисолдоходоо, юу һайтай байха һэм — Н. Кушнарев хутага бариһан бэеэрээ, нүгөөдэ хоёроо хадхажа шархатуулжархиба. Тиигэжэ хуулита зэмэ тэрэ амсаха болобо.

Архиин, брагын хорон эдир хүнэй амин наһанда аюул олгодог, үгышье һаа, гэмтэ ябадалай зам дээрэ гаргадаг гэжэ хэр угһаа мэдээжэ. «Скотимпортын» Хэрэнэй конторын хүдэлмэришэн М. В. Ларионов 1985 оной октябрь соо нэгэ хүнэг брага нэрээд, гэртээ даража, ноябриин 7-ной һайндэртэ «сэнгэхэ» һанаатай байгаа. Теэд ноябриин 7-до... хүбүүниинь сэнгээ. Хуулиин наһа гүйсөөгүй хүбүүниинь эсэгынгээ брагаһаа һайсахан лэ нүхэдтээ хүртэжэ, үйлсэдэ гараад, гэмтэ ябадал гаргаһан байгаа.

Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг Г. П. Возовикова долоон һарын туршада ажал хэнгүй, үдэр бүри архидажа ябаа. Дотоодын хэрэгүүдэй таһаг тусхайтаар тэрэниие дуудажа, удаан хөөрэлдөө, хүдэлмэридэ орохыень дурадхаа. Теэд Возовикова:

— Ажал хүдэлмэри саашаа, архи ундан наашаа! Архяа нэрэжэ, тамхяа хүхэжэ ябахадаа, хэндэ һаалта хээбиб? — гэжэ һэнгэргүйгөөр аашалжа ябаһаар, хуулиин урда харюусаха баатай болоо. Тэрэ эхэнэр эрхээ хаһуулжа, архиһаа баалалтаар аргалуулха болоо.

«Нюу нюутар — нюрганай забһараар» гэһэншүү, городтошье, хүдөө нютагуудташье хулгайгаар архи, брага нэрэгшэд заатагүй баригдажа, хуулиин зүгһөө шанга зэмэдэ хүртэхэ юм гэжэ архи, брага нэрэхэ, архидаха, нэрэһэнээ худалдаха дуратайшуулда үшөө дахин һануулхын тула энэ бэшэгээ толилжо, хүдөөһөө бэшэһэн авторнуудтаа харюу болгобо гээшэб.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо» — ТАСС-ай материал. «Ядерна үе сагай аюул ехэ» — ТАСС-ай материал. «Хурамхаанда тарилгын хүдэлмэринүүд эршэдэнэ» — В. Гомбоевой корреспонденци. «Түрэл газартаяа хуби заяагаа холбохо». «Хубитамни республикын ажалтай нэгэдэнэ» — Ч. Гомбоиной статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Фермэ бүхэндэ — элбэг тэжээл». В. Баировай «Аша үрэ ехэтэй ургамал» гэһэн статья. «Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг». «БАМ-ай үшөө нэгэ баялиг» — С. Фонаревой статья. «Редакцида ерэһэн бэшэгүүд» — суглуулбари. «Хотымнай ногоон шэмэг» — Г. Калиновскаягай репортаж.

Гурбадахи хуудаһанда. «Эдэбхи, үүсхэл гаргагшадай нэгэн». «Үйлэ хэрэгүүдынь мүнөө болоно» — А. Хабеевагай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Сүлөө сагтаа юу хэхэ гээшэб?» — материалнуудай суглуулбари. «Элүүр энхэ байдалай түлөө». «Баранда хэрэгтэй, худалдаа наймаанда ашатай» — М. Разуваевагай статья.

Сэнхир экр...

НЭГЭДЭХИ ПРОГР...
Москва. 9.00 — ...
9.45 — Молдаван хүгжэ... церт. 10.05 — Түрэлхид... журнал. 10.35 — ... дамжуулга. 11.05 — ... энхэ байлга». 11.50 — ... исках капитана Гран... хи сери. 12.55 — «Горо... тобусой хүдэлмэрие ... гэжэ һайжаруулхаб». ... Совет дуунай концерт. ... Хоёрдохи Украинска... тын ветерануудай ... 15.35 — «Мүнөөдэр — ... хэй дээрэ». 15.50 — ... фильмнүүд. 16.20 — Уран... лой альманах. 17.20 — ... — уран һайханай филь... — «Замбуулиние амгал... бан байдалай аша ... «Москва — замбуулин... телинг» (Нидерланда) ... ле-хүүргэ. 20.00 — Кара... дуулаха. 20.30 — «Су... үдэшэлэн». Аха дүүнэр... стинууд таанадые урин... — «Время». 22.30 — Ду... рай ансамбльнуудай ... син II харалгын түгэсхэ... церт. 00.30 — Шэнэ ...

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...
Москва. 9.00 — Үглөө... гимнастика. 9.15 — Бари... фильм. 9.30 — Ритмическ... настика. 10.15 — «Үгл... почто» — хүгжэмтэ да... 10.45 — Соносхолнууд.

Улаан-Үдэ. 10.50 — ... фильмнүүд. 11.20 — ... хэлэнэй хэшээл. 11.3... мой далай руу аяншал... — ЛВРЗ-дэ В. И. Глез... бригадынхид хүдэлмэр... нэдхэн һайжаруулха ... зүбшэн хэлсэнэ.

Москва. 12.50 — «Дэ... крытая для тебя» — ур... ханай фильм. 1-дэхи, 2... сери. 15.05 — Баримтата ... 15.55 — Концерт. 18.15 — ... ка больше, чем жизн... серитэй уран һайханай ... (Польшо). 1-дэхи сери... — Соносхолнууд. 17.... Мультфильмнүүд. 17.45 — ... римтата фильм. 17.55 — ... ты такой?» — зүжэг. ... 19.00 — «Барилга ба ... тура». 19.10 — «Залуушуу... лана, хатарна». 19.25 — ... уходит в небо» — урай... най фильм. 21.00 — «А... нойрсогты, багашуул». 21... Уран шүлэгэй найруулга... — «Элүүр энхэ байха ... һаа». 22.00 — «Время». 2... Баримтата фильм. 23.0... Футболоор СССР-эй ... нат. «Торпедо» (Моск...) — «Динамо» (Киев).

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора 2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-6 4-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61. выпускающие —2-35-95. отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35 Н-04540. Заказ № 114. Индекс 04609